

Vlaams
Parlement

vergadering **C215**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 2 mei 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over efficiëntieprojecten voor sociale energie – 1485 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de daling van het aantal energiescans en sociale isolatieprojecten – 1493 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energiesoepers – 1726 (2017-2018)	4
VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het rapport van de Koning Boudewijnstichting inzake de energiebarometer – 1529 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over energiearmoede – 1532 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over energiearmoede – 1610 (2017-2018)	13
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over elektriciteitsproductie door waterkracht – 1594 (2017-2018)	19
VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de noodzaak aan duidelijke markrollen in het kader van de energietransitie – 1602 (2017-2018)	21
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de gaswinning in Nederland – 1681 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de overschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch aardgas – 1804 (2017-2018)	25
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het uitfasen van gasketels in Nederland – 1682 (2017-2018)	30

- VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het dalend aantal renovaties
– 1691 (2017-2018) 34
- VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitrol van de digitale meters
– 1702 (2017-2018)
- VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitrol van de digitale meter
– 1806 (2017-2018)
- VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitrol van de digitale meter naar aanleiding van nieuwe gegevens en de voorstelling van het concrete model
– 1827 (2017-2018) 37

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over efficiëntieprojecten voor sociale energie – 1485 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de daling van het aantal energiescans en sociale isolatieprojecten – 1493 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energiesoepers – 1726 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, collega's, ik heb mijn vraag opgemaakt op basis van een antwoord op een schriftelijke vraag over het aantal sociale energieprojecten. Het is geen geheim dat het woonpatrimonium in Vlaanderen verouderd is. Via allerlei manieren wordt getracht om mensen aan te zetten tot renovatie.

De huurmarkt in Vlaanderen is kwetsbaar. Huurwoningen die verhuurd worden aan kwetsbare huurders behoren vaak tot de 'slechtere', meer energieverslindende categorie. Voor deze huurders is het niet evident om te investeren in energiebesparende maatregelen. De eigenaar van zijn kant ziet soms het nut van investeringen niet in omdat hij er geen direct voordeel van ondervindt. Daarom werden sociale energie-efficiëntieprojecten opgestart waarbij begeleiding op maat door een projectpromotor gecombineerd wordt met financiële ondersteuning voor dak- of zoldervloerisolatie, hoogrendementsbeglazing of spouwmuurisolatie.

Uit het antwoord op een schriftelijke vraag blijkt dat het aantal sociale dakisolatieprojecten in 2017 sterk gedaald is ten opzichte van 2016, namelijk van 935 in 2016 tot 504 in 2017. Het aantal sociale glasprojecten en het aantal sociale muurisolatieprojecten, ingevoerd begin 2017, is zeer beperkt, namelijk 139 rond hoogrendementsglas en 25 muurisolatie. Nochtans zouden dergelijke projecten en ondersteuning een serieuze boost kunnen geven aan dat segment van huurwoningen waar renovatie noodzakelijk is. Minister, hoe verklaart u de grote daling van het aantal sociale dakisolatieprojecten in 2017?

Het aantal sociale glasprojecten en het aantal sociale muurisolatieprojecten is beperkt. Kunt u toelichten wat de vooropgestelde doelstellingen voor 2017 waren? In hoeverre beantwoorden de cijfers hieraan? Wat is hier volgens u een mogelijke verklaring voor?

Op welke manier worden sociale energie-efficiëntieprojecten bekendgemaakt aan de burger? Plant u bijkomende acties om de projecten meer in de verf te zetten?

Wat zijn volgens u de belangrijkste belemmeringen voor eigenaar-verhuurders om over te gaan tot renovatie via sociale energie-efficiëntieprojecten? Ziet u mogelijkheden om verhuurders aan te zetten tot renovatie?

Beschikt u over gegevens over het aantal huurders dat het belang van het isoleren van de woning om het energieverbruik te verminderen inziet, maar waarbij de huurder noch de projectcoördinator de verhuurder kunnen overtuigen om deel te nemen aan een sociaal energie-efficiëntieprogramma?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze Vlaamse Regering heeft als eerste werk gemaakt van een duidelijk actieplan om energiearmoede tegen te gaan. Er bestaan heel wat maatregelen die energiearmoede trachten aan te pakken, zoals een sociaal tarief. De meest goedkope en groene energie is nog altijd de energie die we niet verbruiken. Wij zijn van oordeel dat we beter kunnen inzetten op energiebesparing en -efficiëntie om de energiefactuur structureel te verlagen.

Ik heb ook schriftelijke vragen gesteld over dit onderwerp, het roept blijkbaar veel schriftelijke vragen op. Ik kon uit de antwoorden het volgende afleiden. De energiescans nemen af van 22.639 in 2016 naar 21.717 in 2017. De sociale dakisolatieprojecten zijn meer dan gehalveerd van 2016 naar 2017. De sociale glas- en spouwmuurprojecten, die vanaf 2017 werden ingevoerd, kennen slechts een matig succes. Ten slotte is de tewerkstelling bij de energiesnoeibedrijven in 2017 met 15 procent gedaald ten opzichte van 2016. De energiescans, een energie-audit van de woning en de sociale isolatiepremies focussen nochtans op energiebesparing bij de kwetsbare doelgroepen. De kwetsbare doelgroep is moeilijk bereikbaar, de investeringskosten zijn een drempel en het pakket aan steunmaatregelen zijn – blijkbaar – onvoldoende gekend.

Daarnaast is het ook belangrijk dat de energiesnoeibedrijven voluntaristisch genoeg zijn om effectief bijkomende maatregelen te ondernemen en over te gaan tot het isoleren, bijvoorbeeld. We zien hierin een belangrijke informerende, sensibiliserende en ontzorgende taak voor de energiehuizen, die de snoeiers moeten kunnen aansturen.

Minister, hoe hebt u die resultaten geëvalueerd? Wat kunnen we doen om die kwetsbare doelgroep nog beter te informeren en te sensibiliseren? Energiescanbedrijven willen blijkbaar wel gewone scans uitvoeren, maar gaan amper over tot het isoleren van woningen. Wat is volgens u de reden waarom men niet overgaat tot het isoleren van de woningen? Krijgen de energiesnoeibedrijven voldoende incentives voor die sociale isolatieprojecten? Hoe is het vergoedingsmechanisme voor de energiesnoeier vandaag onderbouwd? Is de vergoeding die energiesnoeibedrijven krijgen voor het organiseren van de plaatsing van isolatie en dubbel glas voldoende? Soms gebeurt het ook dat de huurder, verhuurder of eigenaar niets betaalt. Hoe kunnen we dan de 0 procentenergielening daarin inschakelen?

Op welke manier kunnen de energiehuizen een meer maatgerichte aanpak uitwerken? Hoe kunnen ze beter samenwerken met de andere betrokken actoren, zoals gemeenten en OCMW's en de andere partners, bijvoorbeeld Samenlevingsopbouw, enzovoort?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik heb in dezen geen vragen gesteld, maar heb wel een tekst gelezen van KOMOSIE, de koepel van de milieuondernemers in de sociale economie en daarmee dus ook de koepelorganisatie van de energiesnoeiers. Zij hebben een evaluatie gemaakt van de activiteiten in 2017. Uit hun gegevens blijkt dat met 19.500 huisbezoeken het aantal energiescans op peil blijft in vergelijking met de voorgaande jaren. Toch ging het aantal dakisolatieprojecten in dalende lijn. In totaal werden er 530 daken, ofwel een totale dakoppervlakte van net geen 40.500 vierkante meter, van isolatie voorzien. De sociale isolatieprojecten, die naast dakisolatie ook in spouwmuurisolatie of hoogrendementsglas voorzien, komen niet echt op dreef, want in totaal werden er maar 478 van die sociale projecten gerealiseerd.

Zoals voorheen ook al het geval was, worden heel veel energiescans uitgevoerd in huurwoningen. Dat huurders niet zelf kunnen beslissen om een woning beter

te isoleren en zo energie te besparen, blijft dus een belangrijke verklaring voor het grote verschil tussen het aantal uitgevoerde scans en de effectieve isolatieprogramma's die daaruit gevolgd zijn.

Zowel de sector van de financieringsinstellingen als de bouwsector gaf eerder al aan dat het aantal renovaties in Vlaanderen in dalende lijn gaat. Meer dan waarschijnlijk is dat ook mee een verklaring voor de dalende trend in het aantal dakisolatie- en sociale isolatieprojecten, mee met de algemene beweging van minder renovatie.

Naast een algemene dalende trend in het aantal renovaties, zien we nog twee andere knelpunten die misschien mee kunnen verklaren waarom de sociale dakisolatieprojecten niet echt van de grond komen. Een eerste is de vergoeding per dossier, die op dit moment is vastgelegd op 200 euro. Rekening houdende met de verschillende partners die betrokken zijn en de erg intensieve begeleiding die noodzakelijk is bij een dergelijk sociaal project, is die vergoeding veeleer beperkt, zeker als we gaan vergelijken met de 400 euro voor de wijkrenovatie. Terwijl het in principe toch gelijkaardige activiteiten zouden moeten zijn, is de vergoeding hier twee keer zo hoog, zeker rekening houdend met het feit dat de gezinnen die in die sociale projecten betrokken worden, misschien nog moeilijker te overtuigen zijn dan de andere.

Het tweede knelpunt dat we zien, is de maximale huurprijs die als grens wordt gehanteerd om te bepalen welke woning wel of niet in aanmerking komt voor een sociaal dakisolatieproject. Rekening houdend met de actuele huurprijzen, is die grens te laag ingesteld, waardoor te veel potentiële woningen uit de boot vallen. KOMOSIE merkt nog op dat de BENOvatiecampagnes, hoewel het een belangrijk informatiekanaal zou moeten zijn om gezinnen te overtuigen om over te gaan tot renovatie, geen melding maken van de sociale isolatieprojecten. Mocht het voorzien van muurisolatie als verplichting worden opgenomen in de Vlaamse Wooncode, zou ook dat kunnen helpen om eigenaar-verhuurders aan te zetten tot het isoleren van hun huurwoning.

Een probleempunt van een heel andere orde is dat er, door een wijziging in de regelgeving, vanuit VDAB een beperktere toeleiding is naar de sociale tewerkstellingsprojecten die de energiesnoeiërs tenslotte zijn, waardoor er minder mensen zijn om de dakisolatieprojecten effectief uit te voeren op het terrein.

Komosie schrijft in de inleiding van zijn evaluatie over 2017 nog dat de energiesnoeiërs niet alleen een sociaal tewerkstellingsproject zijn, maar er ook echt in slagen om laagdrempelige dienstverlening te realiseren die kwetsbare gezinnen bereikt rond energiearmoede. Daardoor vormen de energiesnoeiërs een belangrijke inrijpoort en draaischijf voor de strijd tegen energiearmoede, een kernpunt van het actieplan met de 34 maatregelen van 2 jaar terug.

Dat ligt helemaal in lijn met wat wij hier allemaal al gezegd hebben in de commissie met betrekking tot de energiesnoeiërs. Het instrument is een belangrijk kanaal om een voet tussen de deur te krijgen bij mensen die sowieso moeilijk te bereiken zijn via de klassieke communicatiekanalen. Daarenboven is de ervaring van de sociale sector dat, wanneer ze terugkeren naar de gezinnen waar reeds een energiescan is uitgevoerd, die gezinnen energiebesparende maatregelen die na afloop van de energiescan werden voorgesteld, in de praktijk hebben gebracht, met een effectieve vermindering van het energieverbruik tot gevolg. Herhaaldelijk terugkeren helpt om bijkomende maatregelen uitgevoerd te krijgen. Energiesnoeiërs zijn en blijven dus een belangrijk project in de strijd tegen energiearmoede, ook als de cijfers van de uitvoering van de isolatieprojecten op dit moment te beperkt zouden zijn. We moeten er dus alles aan doen om die weer de hoogte in te krijgen.

Minister, welke verklaringen ziet u voor het beperkte aantal uitgevoerde isolatieprojecten? Bent u bereid om de vergoeding voor sociale isolatieprojecten op te

trekken, bijvoorbeeld tot het niveau van de burenpremie, als daar effectief een betere en uitgebreidere dienstverlening tegenover staat?

Hoe staat u ten opzichte van het idee om de maximale huurprijs die als grens wordt gehanteerd, op te trekken, zodat meer woningen en wooneenheden in aanmerking komen voor een sociaal isolatieproject? Is het volgens u een goed idee om de verplichting van muurisolatie op te nemen in de Vlaamse Wooncode? Zo ja, zult u daarvoor pleiten bij de minister van Wonen, u welbekend? Zo neen, waarom niet?

Bent u op de hoogte van de knelpunten met betrekking tot de toeleiding naar het sociale tewerkstellingsproject dat de energiesnoeiers uiteindelijk zijn? Zult u daarvoor een oplossing vragen of uitwerken, samen met de minister van Werk?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Voorzitter, mijn excuses dat ik hier door verkeersproblemen te laat was. U weet dat dat niet mijn gewoonte is. We gaan proberen dat in de toekomst zeker te vermijden.

Mevrouw Taeldeman, zoals ik al heb vermeld in het antwoord op de schriftelijke vraag, zijn er twee redenen voor de grote daling in het aantal sociale dakisolatieprojecten in 2017, ten opzichte van 2016.

In 2016 zijn een uitzonderlijk hoog aantal, namelijk 935, dakisolatieprojecten gestart. Het gevolg was dat heel wat in 2016 goedgekeurde projecten in 2017 nog verder moesten worden uitgevoerd. Hierdoor zat de planning voor de uitvoerende promotoren in de sociale economie meer dan vol en bleef minder capaciteit over om nieuwe projecten te starten. De daling van het aantal dakisolatieprojecten in 2017 is ook gerelateerd aan de start van de projecten voor spouwmuurisolatie en voor de plaatsing van hoogrendementsglas. Het zijn immers dezelfde uitvoerende promotoren die voor deze projecten instaan.

Ik beschik niet over gegevens over het aantal huurders dat het belang van woningisolatie inziet om het energieverbruik te verminderen, maar de projectcoördinator of verhuurder niet kunnen overtuigen deel te nemen aan een sociaal energie-efficiëntieprogramma. Dit lijkt me enkel in kaart te brengen door middel van een gerichte en grootschalige bevraging.

In april 2017 heeft het Vlaams Energieagentschap (VEA) ter promotie een nieuwe brochure over de uitbreiding van de maatregelen verspreid. Deze brochures worden actief verspreid onder een brede groep stakeholders uit de sectoren armoedebestrijding en welzijn, met als doel mensen uit de doelgroep door te verwijzen. De netbeheerders zetten ook hun kanalen in om de sociale dakisolatieprojecten te promoten. Tijdens infosessies over het sociaal energiebeleid is onder meer deze maatregel in de kijker geplaatst.

In samenwerking met een in doelgroepcommunicatie gespecialiseerd bureau bereidt het VEA momenteel een bijkomende campagne voor in verband met deze maatregelen. Aangezien het rechtstreeks bereiken van een doelgroep erg moeizaam verloopt en bovendien de eigenaar-verhuurder verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de huurwoningen en voor eventuele investeringsbeslissingen, wordt de focus in deze campagne verlegd. Er zal rechtstreeks met de eigenaars worden gecommuniceerd over het interessante aanbod in deze projecten. Daarbij zal ook nadrukkelijk worden verwezen naar de dakisolatienorm en naar de dubbelglasnorm in de Vlaamse Wooncode.

Naast het feit dat het voordeel van energetische investeringen niet rechtstreeks de eigenaar maar de huurder toekomt, weet de eigenaar niet altijd of zijn huurder tot de vastgelegde sociale doelgroepen behoort. Hierdoor weet hij ook niet of hij voor deze projecten in aanmerking komt.

In het kader van de evaluatie van de energiescans wordt vanaf 2019 een bijkomende rol toebedeeld aan de energiehuisen als kanaal om de doelgroep rechtstreeks te bereiken en om een coördinerende rol te spelen in het aanbod van opvolgingsscans voor mensen die energetische werken willen uitvoeren. Het traject om dit takenpakket in te vullen, is lopende.

Wat de energiescans betreft, denk ik dat het bereik zeker niet problematisch is. Jaarlijks worden meer dan 20.000 energiescans uitgevoerd. We gaan ervan uit dat grosso modo 200.000 gezinnen in energiearmoede leven.

Mijnheer Gryffroy, u hebt in deze context gevraagd waarom energiesnoeibedrijven niet vaker overgaan tot de isolatie van woningen. Het antwoord is vrij eenvoudig. Ze isoleren enkel woningen wanneer ze daartoe van de eigenaar de opdracht krijgen.

Of het huidige vergoedingsmechanisme voor de uitvoering van de sociale isolatiemaatregelen, 200 euro per werf en per maatregel, volstaat, zal het VEA de uitvoerders dit jaar bevragen in het kader van een update van het Energiearmoedeprogramma tegen dit najaar.

U hebt verder gevraagd of de 0 procentlening niet kan worden ingezet indien de huurder, de verhuurder of de eigenaar niet kan of niet wil betalen. Indien de investeerder aan de voorwaarden voldoet, is dit uiteraard mogelijk. In het kader van de begeleiding wordt dit nu al standaard als een mogelijkheid aangekaart.

Mijnheer Bothuyne, ik heb, net als u, met interesse het rapport 'Energiesnoei 2017' doorgenomen dat KOMOSIE op 17 april 2018 heeft verspreid. Ik had me voorgenomen in mijn antwoord te verwijzen naar het antwoord op de schriftelijke vraag van mevrouw Taeldeman en op de vragen om uitleg. De vergoeding van 200 euro die projectpromotoren ontvangen voor de integrale begeleiding van huurders en verhuurders tijdens deze projecten, heeft tot nu toe volstaan. Recent hebben de promotoren echter gesignaleerd dat ze een evolutie opmerken van het profiel van de eigenaars en van de kwaliteit van de woningen. De tijdsinvestering door projectpromotoren om nieuwe projecten te vinden en te begeleiden, wordt groter. Hierdoor zijn zij vragende partij om de vergoeding op te trekken tot het niveau van de burenpremie, namelijk 400 euro per dossier. Deze aanbeveling is opgenomen in de evaluatie van het Energiearmoedeprogramma. Het bedrag van de maximale huurprijs is al verhoogd tot 500 euro buiten en 500 euro in de centrumsteden.

Ik hoop dat de verdere communicatie over de Vlaamse dakisolatienorm, die in 2015 in werking is getreden, en over de glasnorm, die vanaf 2020 stelselmatig zal worden ingevoerd, in de Vlaamse Wooncode meer eigenaars die aan kwetsbare groepen verhuren, tot actie zal aanzetten. Zoals u weet, ben ik hiervoor echter niet bevoegd. Dit valt onder de bevoegdheden van minister Homans. Zoals ik reeds heb gesteld, ben ik niet bevoegd voor een verdere uitbreiding van de Vlaamse Wooncode met een norm voor muurisolatie. Hierover moet goed worden nagedacht, want dit zou immers betekenen dat alle Vlaamse woningen op korte termijn over muurisolatie zouden moeten beschikken. Dit is technisch noch financieel haalbaar.

Ik ben op de hoogte van de knelpunten met betrekking tot de toeleiding naar het sociale tewerkstellingsproject van de energiesnoei. Deze problematiek valt onder de bevoegdheid van minister Muyters en zal worden opgenomen in de evaluatie van het Energiearmoedeprogramma. Ik wil echter opmerken dat de huidige regelgeving de uitvoering van sociale isolatieprojecten geenszins tot bedrijven in de sociale economie beperkt. Ik denk dat deze spelers wel het voordeel hebben dat ze dicht bij de doelgroep staan. Op basis van de aanbeveling die ik zal ontvangen, ben ik dan ook bereid te bekijken welke stappen we kunnen zetten.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We weten allemaal dat de dakisolatienorm en de glasnorm in de Vlaamse Wooncode zijn opgenomen. Ik vind uw aankondiging in deze commissie dan ook positief. Er zal een nieuwe campagne worden gestart die de focus op de eigenaar-verhuurder legt. Hij zal goed worden ingelicht over de dakisolatienorm en de glasnorm. Er wordt een koppeling gemaakt naar de bestaande sociale energie-efficiëntieprojecten.

Wanneer wordt deze campagne precies uitgerold?

Ik wil nog een voorstel doen om zo veel mogelijk mensen te bereiken. Het is immers niet evident om de kwetsbare doelgroep op een goede en efficiënte manier te bereiken. Er zijn maar een aantal unieke momenten waarop distributienetbeheerders of anderen een woning betreden. Ik denk daarbij aan de operatie die bezig is omtrent de omschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch gas. Behoorlijk wat mensen van Eandis en Infrax komen daardoor binnen in de huizen. U hebt vorige week een persconferentie gegeven over de uitrol van de digitale meter. Dat zijn unieke momenten waarop mensen van Eandis of Infrax de woning betreden, specialisten of professionals dus. Van die gelegenheid zou kunnen worden gebruikgemaakt om de nodige informatie te geven over het Vlaamse premiebeleid. Ik wil daarom graag dit voorstel aan u doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor de duidelijke antwoorden, maar we blijven met de vaststelling zitten dat de audit en de scans wel gebeuren maar dat de omzetting naar effectieve maatregelen ontbreekt. U zegt dat als de eigenaar geen opdracht geeft, men niets kan doen. Ik heb al drie jaar geleden gezegd dat er meer tot uitvoering moet worden overgegaan, maar dat lukt niet. Wat zullen we doen opdat dat beter zou lukken?

Het is natuurlijk leuk om scans te doen, maar dat kost 4 miljoen euro per jaar. We kunnen ons de vraag stellen of we daar zoveel geld in moeten stoppen. In 2017 kostte dit 4.343.400 euro. Als het enkel is om eens langs te komen maar eigenaars niet warm bevonden worden om te isoleren, om thermostatische knoppen te steken en dergelijke, dan kunnen we dat geld misschien beter ergens anders in investeren. 21.000 scans per jaar en we zijn al tien jaar bezig: dat maakt 250.000 scans waar niets uit komt.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het zal u niet verwonderen dat ik het niet eens ben met de conclusie van de heer Gryffroy. Die instrumenten hebben wel degelijk hun nut al bewezen. De vraag is hoe we dit nog kunnen versterken om de bezorgdheid omtrent de concrete uitvoering van de vooropgestelde adviezen te kunnen verminderen. Een aantal acties kan daarbij helpen. U kondigt inderdaad een nieuwe communicatiecampagne aan. Het lijkt me nuttig om die communicatie te integreren in het BENOveren-project dat is opgezet vanuit het Vlaams Energieagentschap.

Wat betreft een norm met betrekking tot muurisolatie in de Wooncode bent u inderdaad niet alleen bevoegd in dezen, maar als minister van Energie hebt u er zeker belang bij dat een dergelijke norm wordt geïntroduceerd, weliswaar met voldoende tijd om de investering te kunnen doen. Met de energielening en de premies die eraan gekoppeld zijn, moet dat betaalbaar en haalbaar zijn voor heel veel gezinnen, want het brengt een daadwerkelijke besparing aan energie en kosten met zich mee. Op dat vlak hoop ik dat u het overleg met minister Homans snel kunt voeren en effectief zo'n norm kunt introduceren.

Wat betreft de vergoeding moet worden gekeken – het is positief dat u dit zult doen in het kader van de evaluatie – naar de reële kosten in de praktijk. Als we

willen dat de effectiviteit van de scans en de bezoeken wordt verhoogd, dan moeten we daar ook het juiste budget tegenover zetten. Ik ben blij met uw toezegging daaromtrent.

Wat betreft de huurprijs zijn 500 en 550 euro misschien nog altijd wat aan de lage kant als we kijken naar de reële marktprijzen. Misschien kan dit ook worden meegenomen in de evaluatie van het Energiearmoedeplan dat u hebt aangekondigd.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Wat betreft de vraag over de muurisolatie denk ik inderdaad dat dit niet zo evident is. Ik denk bovendien dat dit niet per se de prioriteit is. Als het gaat over sociale huur, dan zijn dat vaak geen alleenstaande woningen maar rijhuizen. Ik denk dat dakisolatie dan veel efficiënter is dan muurisolatie. Ik begrijp het antwoord van de minister dan ook volledig.

We mogen ook niet vergeten dat sociale projecten in eerste instantie of toch in mindere mate eigenaars zelf betreffen, maar dat het vaak om huurders gaat. Waar je huurder zegt, zeg je ook verhuurder. We moeten blijven kijken naar de kant van de eigenaar en de verhuurder. Daar kan er motivatie zijn om verder te gaan met een doorgedreven renovatie van ons oud patrimonium. Minister, ik weet niet op welke manier u nog bijkomende mogelijkheden ziet om eigenaars te bereiken.

Ik denk niet dat we de distributienetbeheerders de bijkomende taak van sociale-energie-installatierenovatiecoach moeten geven. Het project van de energiescans en de energiesnoeiers heeft wel degelijk veel potentieel. Meten is weten en het is maar wanneer je ziet welke besparingen er mogelijk zijn dat de goesting kan ontstaan om te investeren in energiebesparende maatregelen.

Minister, op welke manier kunnen we eigenaars-verhuurders nog sterker betrekken om voor hun, al dan niet sociale, huurders in een beter geïsoleerde woning te voorzien?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ga niet herhalen wat al gezegd is. De vragen waren heel pertinent, maar de antwoorden erop ontgoochelen me toch wel een beetje omdat de sector zelf zegt dat het beleid van de regering de ambities van de energiescans niet volgt. Ik vind dat jammer. Zij dringen aan op bijkomende beleidsmaatregelen. Zij zeggen ook dat er een aantal zaken ontbreken die wel ondersteunend kunnen zijn, onder andere het toeleiden van de geschikte profielen naar de isolatieprojecten. De samenwerking met minister Muyters, waar net naar verwezen werd, is dus ook heel belangrijk. Ik wil dus echt aandringen op een overleg met de ministers Homans en Muyters om het instrument ten volle de kansen te geven die het verdient.

Aan het begin van de legislatuur is er gezegd dat de energiescans en de energiesnoeiers zouden worden geëvalueerd en dat er bijkomende instrumenten zouden worden uitgerold, maar ik stel helaas vast dat dat voor een heel groot stuk ontbreekt. Ik denk dus dat het goed is om in eigen boezem te kijken waarom de resultaten niet zijn wat ze zouden kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Ik ga evenmin herhalen wat er allemaal is gezegd. Collega Gryffroy, ik denk niet dat we het kind met het badwater mogen weggooien. Ik denk dat uw conclusie toch iets te kort door de bocht is, namelijk om de energiescans zodanig in vraag te stellen dat we ze beter kunnen afschaffen. Ik denk niet dat dat de juiste analyse is.

Kijken naar de eigenaars lijkt me absoluut noodzakelijk. Lokale besturen kunnen daar ook wel een rol in vervullen. Zij staan vaak dichtbij eigenaars om andere problemen op te lossen, dus is er in die zin nog wel een rol voor hen weggelegd.

Ik heb nog een andere tip. We hebben natuurlijk energiescan, maar misschien kunt u met uw collega-minister Schauvliege ook eens overleggen over de water-scan. Misschien moeten we die dingen samenbrengen, want heel wat mensen die problemen hebben met de energiefactuur, hebben ook problemen met de waterfactuur. Misschien is het een mogelijkheid om dat samen te bespreken en te bekijken of er geen synergieën mogelijk zijn om voor de basisbehoeften voor die specifieke doelgroep een win-winsituatie te creëren.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, dank u wel voor de bijkomende vragen. Dit is natuurlijk een vrij complexe materie. Ik voel van verschillende kanten dat men er nog dingen bij wil. Het enige waar ik altijd wel wat schrik voor heb – schrik heb ik niet vaak – is dat we de kar zodanig overladen dat die te vol zit en niet meer vooruit geraakt. Als ik de verschillende uiteenzettingen hoor, heb ik de indruk dat dat wel een serieus risico is.

Mevrouw Taeldeman, het VEA is in volle voorbereiding van een nieuwe campagne. Ik heb daar geen specifieke datum voor. Ze hebben daartoe de opdracht gekregen en dat zal worden bekeken. Wat betreft de netbeheerders die in de woningen kunnen komen om extra informatie te geven: de technici die de digitale meters installeren, zijn niet de mensen die de premies uitleggen, dat zijn andere mensen. De commerciële mensen komen de digitale meter niet installeren. Uiteraard moeten we elke gelegenheid te baat nemen, maar het is natuurlijk wel de taak van de netbeheerders. Het is misschien iets voor het kerntakendebat, dat dringend moet worden gevoerd, om te zien wat de taak is van de netbeheerders in onze Vlaamse samenleving. Ik heb nog altijd niet de indruk dat dat zeer duidelijk is. De ene geeft daar een andere invulling aan dan de andere.

Mijnheer Gryffroy, wat gaan we nog meer doen om de eigenaars overtuigen? Je kunt verschillende dingen doen. De enen zullen zeggen dat er nog meer geld moet komen. Ik ben er niet van overtuigd dat meer geld altijd de oplossing is. Dit is trouwens niet het enige dossier waarin ik vind dat meer geld de oplossing is. Wat betreft verplichten, weet u dat u bij mij niet aan het juiste adres bent om al heel snel over te gaan tot verplichten. We moeten blijven motiveren. Daar zullen waarschijnlijk verschillende meningen over zijn en verschillende invullingen aan worden gegeven. We gaan kijken in de evaluatie van het energiearmoedeprogramma hoe we dat verder kunnen aanpakken.

Ik wil heel veel overleggen, mijnheer Bothuyne. Ik wil ook overleggen met minister Schauvliege. Maar ook daar weer moeten we opletten voor het overladen van de kar.

Ik ben altijd bereid om te kijken of er bijkomende manieren zijn, collega Schiltz, om verhuurders te overtuigen. Ik waarschuw u, ik ben ook lokaal bestuurder, niet alleen geweest, maar ik ben het de facto nog omdat ik titelvoerend ben. Ik ben schepen geweest in Oostende en straks hoop ik opnieuw een uitvoerend lokaal mandaat te bekleden, collega's. Ik weet ook dat de verhuurders een zeer gediversifieerde groep vormen. Men steekt dat in een hokje en zegt dat de eigenaar de facto rijk is en over geld beschikt. Maar soms heb je te maken met eigenaars die al op gevorderde leeftijd zijn, en niet alle eigenaars beschikken over een kapitaal om zomaar eventjes heel het huis in orde te brengen. Dat is een aandachtspunt waar we heel voorzichtig mee moeten omspringen: eigenaars hebben geld en die moeten het maar doen. Ik denk dat daar dikwijls nog heel veel problemen zijn op het terrein.

Mijnheer Danen, dat u ontgoocheld bent in mijn antwoorden, kan ik wel begrijpen. Ik denk dat u ook wel andere invullingen zult geven aan dingen die moeten worden gedaan. 'De actie blijft beperkt': ik denk het niet. Er worden heel veel acties opgezet. Je moet ook kijken wat de resultaten zouden zijn geweest zonder de acties. Dat is niet onbelangrijk.

Ik neem het allemaal mee. Ik ben uiteraard altijd bereid om open te staan voor argumenten. We gaan bij de evaluatie kijken wat we daar verder mee doen.

Ik kom in bijna elk antwoord terug op het takenpakket van de Energiehuizen. We hebben de Energiehuizen een andere invulling gegeven. We zijn dat volop aan het uitvoeren. We zullen de scans opnemen in het takenpakket van de Energiehuizen.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, mijn fractie gelooft sterk in de sociale energie-efficiëntieprojecten. Ze zijn een zeer goed instrument om de preciaire huurmarkt op te waarderen. Iedereen die kan, moet goed informeren – Energiehuizen, lokale besturen en distributienetbeheerders – en dan de eigenaars en verhuurders motiveren. De heer Schiltz heeft een ballonnetje over fiscaliteit opgelaten. Op dat vlak zijn er zeker nog mogelijkheden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Beste collega's, ik gooi graag de stok in het hoenderhok. Ik kijk enkel naar de cijfers. Het aantal scans is met een paar procent gedaald, maar de sociale dakisolatieprojecten zijn met 50 procent gedaald. Is er nog een één-op-éénlink tussen de scans en de uitvoering ervan? Neen. Wij zijn er voorstander van dat er meer isolatieprojecten worden uitgevoerd. Wij moeten dus sturen op de uitkomst. En als dat met minder scans gebeurt, dan is het maar zo. Maar blijkbaar is er geen relatie meer tussen de scans en de uitvoering. Voor glas en voor spouwmuren zijn er slechts 164 aanvragen – en dan is het nog niet eens zeker dat ze zullen worden uitgevoerd. Dat is dus geen succes. Als je eerst een scan moet doen vooraleer het dak aan te pakken, dan denk ik dat we niet goed bezig zijn.

Ik hoor hier waaien dat 21 distributienetbeheerders iets kunnen doen. De distributienetbeheerders moeten in dezen niets doen. De Energiehuizen moeten dat hier doen. Dat hebben we in de loop van deze legislatuur bijgestuurd. We moeten de Energiehuizen deze centrale verantwoordelijkheid geven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De netbeheerders kunnen wel degelijk een belangrijke rol spelen, zij het goed afgebakend en goed afgesproken. Dat moet of mag in het kader van een kerntakendebat zeker aan de orde komen.

Minister, ik ben blij dat u de komende weken met een aantal zaken rekening zult houden in de evaluatie van het Energiearmoedeplan. Er bestaat geen risico om de kar te overladen. De uitdaging is nog altijd gigantisch groot. Er is meer nodig dan wat we vandaag doen. Dat staat als een paal boven water. Er zijn ideeën over fiscaliteit, communicatie en normering. We zullen een mix van dat alles nodig hebben. We kijken uit naar de uitvoering van een aantal pistes die u hier op tafel hebt gelegd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het rapport van de Koning Boudewijnstichting inzake de energiebarometer
– 1529 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over energiearmoede
– 1532 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over energiearmoede
– 1610 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Dit dossier kwam enkele weken geleden in de media, bij de voorstelling van de Energiebarometer, die jaarlijks werd uitgevoerd door teams van de Universiteit Hasselt en de Université Libre de Bruxelles (ULB). Sinds 2009 is er bijna geen wijziging vast te stellen. Nog altijd een op de vijf Belgische gezinnen leeft in energiearmoede. Twee gezinstypes zijn oververtegenwoordigd in de energiearmoede: oudere alleenstaanden en eenoudergezinnen. Bij koppels leeft maar 4,7 procent in energiearmoede, bij alleenstaanden is dat 28 procent, bij eenoudergezinnen 18,6 procent. Een belangrijke conclusie is dat zij het kapitaal missen om ingrijpende investeringen te doen, zoals in betere isolatie. Er is ook de complexiteit om over te stappen van een ouder, duur energiecontract naar een goedkopere leverancier. Die procedure is volgens hen te complex. Ze weten vaak zelfs niet dat ze recht hebben op een goedkoper sociaal tarief. Dat zijn jammere zaken, want het betreft simpele handelingen die ervoor zouden kunnen zorgen dat die mensen uit de energiearmoede kunnen geraken. Het beleid zou daar maximaal op moeten inzetten.

Hoe interpreteert u het rapport van de Koning Boudewijnstichting inzake de Energiebarometer? Hebt u stappen voor ogen die u kunt ondernemen om vooral alleenstaanden en eenoudergezinnen beter te bereiken om hen te informeren dat overstappen van energieleverancier kostenbesparend kan zijn? Gaat u het energiearmoedeprogramma aanpassen op basis van de cijfers van de Energiebarometer? Bent u bereid de afbakening van de sociale doelgroep te herbekijken zodat vooral alleenstaanden en eenoudergezinnen kunnen beschikken over sociale tarieven waardoor ze budget vrij krijgen om bijvoorbeeld te investeren in isolatie?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Er bestaan heel wat maatregelen die de energiearmoede trachten te verlichten. We hebben het sociaal tarief voor elektriciteit, gas en water, of een toelage van het Sociaal Verwarmingsfonds. De procedures bij wanbetaling trachten afsluiting te voorkomen. Er zijn ook de sociale dakisolatieprojecten, verhoogde renovatiepremies voor specifieke doelgroepen, en de energiesnoeiërs, waarover we het hadden in de vorige vraag, die moeten inzetten op preventie en die het verbruik van gezinnen in energiearmoede moeten doen verlagen.

Het gratis weggeven van energie is volgens ons alvast geen duurzame oplossing tegen energiearmoede.

Deze Vlaamse Regering heeft alvast als eerste werk gemaakt van een duidelijk actieplan om energiearmoede tegen te gaan. Uit een recent gepubliceerd onderzoek

blijkt dat ongeveer 15 procent van de eigenaars van een volledig afbetaald huis kampen met energiearmoede omdat hun woning onvoldoende geïsoleerd is.

Het gaat dan vooral over oudere woningen. Het zijn vaak alleenstaanden en een-oudergezinnen die daar wonen. Vrouwen moeten ook vaak bekibbelen op verwarming of hebben grote moeite om de factuur te betalen.

Minister, ik heb me niet zo geconcentreerd op de studie van de Koning Boudewijnstichting, maar daaruit blijkt dat de doelgroep van oudere eigenaars problemen stelt voor de toekomst. Hoe gaan we deze groep proberen te bereiken en aan te zetten om hun woning in er genetisch op punt te stellen?

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat investeringen in energie-efficiëntie inclusief de financieringskosten vanaf dag één de druk op de energiefactuur kunnen verlagen?

Veel gezinnen weten niet of ze het sociaal tarief ontvangen en dus ook recht hebben op hogere energieprijzen. Ook verhuurders zijn niet altijd op de hoogte van de verhoogde prijzen waar ze recht op hebben als hun huurder een beschermde afnemer is en dus recht heeft op het sociaal tarief. Is het opportuun om dit meer kenbaar te maken en acties gericht naar verhuurders op te zetten?

Ik heb nog een punt dat ik hier al een paar keer heb aangehaald. De energiefacturen blijven onoverzichtelijk. Het is dan ook moeilijk om het verbruik beter te beheren of er een goed zicht op te krijgen. Welke stappen gaat u ondernemen om dit nog te verbeteren?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, minister, de collega's hebben doorverwezen naar de resultaten van de energiearmoedebaarometer van de Koning Boudewijnstichting. Ik zal de cijfers en conclusies niet herhalen.

Minister, we beseffen dat de eventuele positieve effecten van het Vlaams energiearmoedeprogramma nog niet kunnen worden opgemerkt in de energiearmoedebaarometer van de Koning Boudewijnstichting, die gaat over 2016, omdat het energiearmoedeprogramma maar werd goedgekeurd en geactiveerd in 2016. Maar ik zou u toch willen vragen om een tussentijdse balans op te maken, twee jaar na de opstart van het Vlaams Energiearmoedeprogramma. Ik hoop op een positieve evolutie ten opzichte van de cijfers van de barometer van de Koning Boudewijnstichting.

Minister, wanneer zal de Vlaamse Regering een tussentijdse balans opmaken naar aanleiding van het tweearig bestaan van het energiearmoedeprogramma?

Hebt u al zicht op de evolutie van de energiearmoede in Vlaanderen? Of moeten we wachten op de cijfers van de VREG? In juni krijgen we altijd een rapport van de VREG.

Met de energieleveranciers is afgesproken om haalbare betaalplannen op te maken voor klanten met betalingsachterstanden. Toch moeten we vaststellen dat er nog altijd betaalplannen worden opgemaakt waarbij het maandelijks af te lossen bedrag erg hoog oploopt. Hebt u plannen om de afspraken over afbetalingsplannen decretaal te verankeren? We hebben deze vraag hier al vaker gesteld.

Ik wil nog eens terugkomen op de deur-aan-deurverkoop van energiecontracten. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat sommige praktijken echt niet kunnen. Welke afspraken werden er gemaakt? Hoe worden deze in tussentijd geëvalueerd?

Welke doelgroepgerichte communicatiemiddelen werden er intussen uitgewerkt? Hoe wordt de communicatie met de doelgroepen geëvalueerd?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Sinds de goedkeuring van het Vlaams Energiearmoedeprogramma op 4 maart 2016, wordt de implementatie ervan jaarlijks gerapporteerd. Binnenkort zal ik een nieuwe update aan de Vlaamse Regering voorleggen, dat zal overmorgen zijn, dat staat geagendeerd.

De recentste energiearmoedebarmeter gaat over het kalenderjaar 2016. Zoals aangegeven in mijn antwoord op de schriftelijke vraag nummer 170 van collega Gryffroy heb ik het Vlaams Energieagentschap (VEA) de opdracht gegeven om het energiearmoedeprogramma grondig te evalueren samen met een brede groep stakeholders. Naast de evaluatie van bestaande maatregelen zullen bijkomende aanbevelingen worden verzameld. Uiterlijk eind september zal het VEA mij het evaluatierapport bezorgen. Later dit najaar zal ik dan een herwerkt energiearmoedeprogramma aan de Vlaamse Regering voorleggen.

Zoals in mijn vorig antwoord aangegeven, zijn er al verschillende acties geweest om de doelgroep te bereiken. Specifiek omtrent het veranderen van leverancier, voerde de VREG in november en december 2017 een campagne rond de V-test voor kwetsbare afnemers. In provinciale infosessies werden OCMW-medewerkers en andere tussenpersonen wegwijs gemaakt in de procedure voor het veranderen van energieleverancier. Tijdens dezelfde sessies werd toelichting over de verhoogde premies voor beschermde afnemers gegeven.

Een nieuw type opvolgingsscan zet vanaf 2018 exclusief in op begeleiding bij de overstap naar een voordeligere leverancier. De VREG en het VEA bundelen alle informatie voor kwetsbare afnemers in een informatiebundel.

Zoals u weet, heeft de Vlaamse Regering beslist om de energielening vanaf 2019 voor te behouden voor de kwetsbare doelgroep. In het kader van de lopende herziening van het takenpakket van de energiehuizen wordt momenteel bekeken hoe de energiehuizen in hun groeiende rol van laagdrempelig energieloket maximaal aansluiting kunnen vinden bij de behoeften van de kwetsbare gezinnen.

De afbakening van de doelgroep beschermde afnemers die voor de automatische toekenning van sociale maximumprijzen in aanmerking komen, is een federale bevoegdheid. Voor heel wat andere Vlaamse maatregelen is de doelgroep nu al uitgebreider dan de beschermde afnemers.

Begin juni 2018 publiceert de VREG opnieuw het sociaal rapport. Daarin zullen we opnieuw kunnen zien of de leveranciers zich beter aan de goede praktijk afbetalingsplannen van de VREG houden. Op basis van die informatie kunnen we opnieuw beter inschatten of wetgevende actie hier wenselijk is.

Het consumentenakkoord bevat een hele sectie over verkopen op afstand. De naleving van dit consumentenakkoord wordt opgevolgd door de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Daarnaast heeft de vzw Belgian Direct Sales Organisation in overleg met federaal minister van Consumentenzaken Peeters een gedragscode opgesteld. De economische inspectie houdt toezicht op de naleving ervan.

Minister Peeters heeft een werkgroep opgestart rond de vereenvoudiging van de energiefactuur. Deze besprekingen zijn nu lopende en verlopen zelfs constructief.

Rob Beenders (sp.a): Minister, uit de studie van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat 28 procent van de alleenstaanden en 18,6 procent van de eenoudergezinnen in energiearmoede leeft. Dat zijn opvallende cijfers.

Alleenstaanden en eenoudergezinnen zijn niet per definitie kwetsbare doelgroepen. Om in aanmerking te komen voor het sociaal tarief hebben zij meestal al

een te hoog inkomen. Ze hebben gewoon te hoge kosten. Ze proberen maximaal om op het eind van de maand hun rekeningen te betalen. Zelfs met extra communicatie zullen zij niet investeren in isolatie, gewoon omdat ze het geld niet hebben. Ze hebben geen laag inkomen, ze hebben gewoon niet genoeg om extra over te houden om te investeren.

Extra communicatie is voor die groep geen oplossing. We moeten daar andere maatregelen nemen. Ik hoop dat het VEA daar eens met voorstellen komt om dit op een heel andere manier te bekijken. De groep alleenstaanden gaat in de toekomst alleen nog maar toenemen. Als zij in die probleemsituatie blijven zitten, dweilen we met de kraan open. Ik denk dat dat een complex debat is dat we niet met een of twee maatregelen zullen kunnen opvolgen. Ik denk dat daar stilaan wel oplossingen moeten komen.

De complexiteit van de factuur is echt wel een probleem. Je leest dat in alle studies. De mensen kunnen er gewoon niet aan uit. De VREG heeft dat betwist in het debat dat we met hen hadden. Ze zegden dat er geen probleem was met de leesbaarheid van de factuur, maar uit alle andere analyses blijkt dat wel een probleem te zijn.

Ik hoor graag dat het constructief opschiet.

Ik weet ook dat er een aantal proefprojecten zijn geweest met OCMW's in een tiental gemeenten, waarbij men nieuwe facturen heeft uitgeschreven, om te kijken of dat impact had. Dat zou eind maart van dit jaar klaar zijn, als ik me niet vergis. Hebt u op basis van die proefprojecten al een evaluatie gekregen? En wanneer gaat er nu echt iets gebeuren aan de leesbaarheid van de factuur? Die gesprekken met collega Peeters lopen nu toch al een jaar of twee, maar in de praktijk zien we daar nog maar heel weinig van. Kunt u daar wat meer duiding over geven? Wanneer gaat er echt iets veranderen aan de leesbaarheid van de factuur? En gaat dat ten goede komen aan bijvoorbeeld alleenstaanden of eenoudergezinnen, om toch gemakkelijker over te schakelen naar bijvoorbeeld een andere energieleverancier?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het rapport van de Koning Boudewijnstichting analyseert enkel tot en met eind 2016 en verschijnt in 2018. Over de cijfers die erin staan, kun je dus zeggen: is het goed dat 2017 er nog niet in staat? Maar het geeft wel een trend mee. Die trend blijft altijd ongeveer dezelfde, over de verschillende jaren heen. Ongeveer 15 procent van de mensen leeft in gemeten energiearmoede.

Ik vind de definitie van 'verborgen energiearmoede' zeer tricky. Omdat je weinig verbruikt, minder dan de mediaan, leef je in verborgen energiearmoede? Het zijn misschien juist de mensen die hun huis goed geïsoleerd hebben en die heel bewust met elektriciteit omgaan. Ik heb zelf een bevraging gedaan in onze fractie. Ik was verwonderd over bepaalde mensen op onze fractie, omdat ze zó weinig verbruiken. 'Hoe doen jullie dat?', vroeg ik hun. Dat zijn de mensen die bijvoorbeeld 's avonds, als ze gaan slapen, de batterijen van hun gsm uittrekken, die bijvoorbeeld ook een schakelaar hebben om het bakje van Proximus of Telenet uit te schakelen enzovoort, wat heel veel mensen niet doen. Wij hebben een zeer plichtsbewuste fractie op dat vlak, een zeer groene fractie. *(Opmerkingen)*

Een tweede opmerking, die niet vermeld wordt, is die op pagina 16 van het rapport. Die stelt dat er een verband is tussen energiearmoede en armoede, maar dat het ook geen doublure is. Daar moeten we ook op letten, als we de cijfers interpreteren. Maar de trend dat het voor alleenstaanden moeilijker is, en zeker voor mensen die huren, daar ga ik mee akkoord.

Moeten we niet ingrijpen op communicatie? Ik denk dat we dat wel nog moeten doen, zeker als het bijvoorbeeld over verhuurders gaat. Ik zie heel duidelijk dat verhuurders het niet weten.

Mijn bijkomende vraag gaat over de energiefacturen. Ik heb mij hier in een vroegere vraag om uitleg nog druk gemaakt over de vraag of het nu zo moeilijk is om aan de energieleveranciers te vragen dat men minstens, om te beginnen, op alle tussentijdse facturen in koeien van letters zet wanneer het contract komt te vervallen. Want dat is cruciaal. Als je mee intreedt in een groepsaankoopcontract, en achteraf gaat dat niet meer door en je hebt niet door dat dat bijvoorbeeld eind februari vervalt, dan kan het dat je plots – dat is een perfecte mogelijkheid, juridisch totaal niet aanvechtbaar – 30 tot 40 procent meer betaalt op je commodity. Dat is nog maar een kleintje. U hebt toen geantwoord dat dat federale bevoegdheid is, minister Tommelein. Dat is juist, maar wij kunnen vanuit Vlaanderen toch de schandpaaltheorie gaan toepassen en degenen die het niet doen, even aan de schandpaal hangen? Het is voor de leverancier zo basic om het eindcontract in koeien van letters op de tussentijdse factuur te zetten, dat dat voor de leverancier eigenlijk zelfs geen punt zou mogen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, ik hoor u zeggen dat u overmorgen aan de collega's van de Vlaamse Regering zult rapporteren over dit energiearmoedeprogramma. Begin juni verwachten we dan opnieuw, zoals elk jaar, het sociaal rapport van de VREG. Ik wil het voorstel doen, collega's, om die twee toch op de een of andere manier te bundelen en naar de commissie te brengen. Als we begin juni het sociaal rapport van de VREG krijgen, dan lijkt het mij interessant dat de VREG eens tot hier komt om toelichting te geven bij de cijfers die in het sociaal rapport staan, en dat dan gecombineerd, minister, met de rapportage aan de regering. Ik denk dat dat twee interessante documenten zijn om hier over te debatteren, zeker als u weet dat alle collega's zeer begaan zijn met het Vlaamse energiearmoedeprogramma en dat wij ook boordevol goede ideeën zitten om tot minder energiearmoede te komen in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb een korte tijd geleden een schriftelijke vraag ingediend die een aantal aspecten meepakt die ook vandaag worden bevraagd, maar het is goed dat we dit thema vandaag aan bod laten komen in de commissie zelf.

Ik heb nog een paar punctuele vragen, minister. Kunt u mij vertellen of alle maatregelen uit het energiearmoedeprogramma effectief geïmplementeerd werden? U zult overmorgen de evaluatie aan de Vlaamse Regering doen, maar ik zou nu al van u willen weten of alles inderdaad al opgestart en geïmplementeerd is. Dat lijkt me belangrijk om te weten.

Sommige collega's spuien wat mist over de cijfers. Over de methodologie kun je natuurlijk altijd discussiëren, maar het feit dat er energiearmoede is en dat die veel te groot is en dat bepaalde groepen bijzonder hard getroffen worden, daarover is volgens mij geen enkele discussie mogelijk. Over de methodologie mischien wel, maar daarover niet, dus we moeten het probleem ernstig nemen en ook ernstig aanpakken.

U zegt vaak, minister, dat er niet altijd veel geld nodig is om goede maatregelen te nemen. Dat klopt natuurlijk voor een stuk, maar soms is er net wel geld nodig om goede maatregelen te nemen. Als uit de evaluatie blijkt dat sommige maatregelen meer inspanningen vragen en dat daar ook wat budget tegenover moet staan, bent u dan bereid om extra te investeren in maatregelen om de energiearmoede aan te

pakken? Voor een rijke regio als Vlaanderen is het toch wel onwaardig dat die cijfers hardnekkig hoog blijven.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Bedankt, collega's, voor uw bijkomende opmerkingen.

Mijnheer Beenders, u spreekt over alleenstaanden. U spreekt over 18,6 procent eenoudergezinnen. Dat is niet per se een deel van de doelgroep. Ik denk dat daar wel een complexiteit van de facturen is. U zegt dat extra communicatie geen oplossing is. Ik betwijfel dat. Ik denk dat blijven communiceren, transparant communiceren en vooral eenvoudig communiceren wel oplossingen kan geven. Er is natuurlijk het probleem van complexiteit van de facturen. Mensen moeten dat nog altijd kunnen controleren. Ik stel alleen maar vast dat heel veel mensen, ook in andere doelgroepen, hun factuur in feite niet lezen. Vanmorgen zat ik nog met een aantal andere mensen aan het ontbijt. Ik heb daar vastgesteld dat geen van de deelnemers aan die gesprekken wist hoeveel hun verbruik was. Ik denk dat de gesprekken met de heer Peeters verder vorderen. De voorkant van de factuur is zo goed als klaar, over de achterkant van de factuur krijgen we volgende week verder overleg.

Mijnheer Gryffroy, u zegt dat we dat maar moeten afdwingen en dat we ze maar aan de schandpaal moeten hangen. Niets houdt uw collega's in het federale parlement tegen om dat te doen. Ik heb het daar al een paar keer met u over gehad. Ik houd er niet van dat gewestelijke vertegenwoordigers zeggen wat men moet doen op een ander niveau. We hebben daar verkozenen van uw partij, van mijn partij, van de meerderheid, van de oppositie, en we zijn allemaal hetzelfde, zeker als het het Vlaamse niveau betreft. Als er op het federale niveau een aantal dingen niet horen of niet gedaan worden zoals ze gedaan moeten worden, dan moeten wij dat hier niet zitten te bediscussiëren. Dan moeten de collega's in het federale parlement dat doen. Dat neemt niet weg dat ik ook vind dat daar veel sneller werk van moet worden gemaakt. U weet, mijnheer Gryffroy, dat ik de eerste ben geweest om op te roepen dat er werk van moest worden gemaakt. Ik heb hier, in deze commissie, gezegd dat het vooruit moest gaan. Het is pas in een latere fase dat mijn collega op het federale niveau gezegd heeft: nu ga ik de zaken eens bij elkaar roepen. Dat is pas bij elkaar geroepen na herhaaldelijk aandringen van mij, als Vlaams minister, dat dat zou gebeuren. U kunt de verslagen daaromtrent terugvinden, ook in deze commissie.

We zullen in de komende dagen dan zien wat de verdere ideeën kunnen zijn rond het actieplan.

Mijnheer Danen, ik denk dat u uit die evaluatie zult kunnen opmaken wat is gestart. In feite is alles gestart, maar is niet alles al afgerond.

De laatste vraag was of ik bereid ben in bijkomende middelen te voorzien. In tegenstelling tot veel zaken waarover de Vlaamse Regering beslist, gaat het in verband met energie steeds om wat uit de elektriciteitsfactuur komt. In de Vlaamse begroting wordt in zeer weinig middelen voorzien om in de richting van energie en energieondersteuning te leiden. Heel wat zaken zijn door middel van de energiefactuur zelfbedruipend. Dat betekent dat we dat in de gaten moeten houden. Meer middelen betekent dat we keuzes moeten maken. Dat betekent dat we een aantal zaken die we nu doen, niet meer zouden doen. Ik denk dat het mogelijk is in middelen te voorzien. We doen dat ook als we een begroting opstellen of als we een begrotingscontrole uitvoeren. Ik ga dan na op welk vlak we in middelen kunnen voorzien. We moeten echter goed nadenken over de oneindige inzet van middelen voor bepaalde zaken, zeker indien dit kan leiden tot een stijging van de elektriciteitsfactuur voor de Vlamingen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Minister, ik had nog een slotbemerking, maar u hebt het al verteld.

Mijnheer Gryffroy, ik vond uw tussenkomst raar. U kunt het wetsvoorstel in de Kamer van Volksvertegenwoordigers indienen. Als het moet, zullen we het zelfs vanuit de oppositie steunen. U hanteert hier een schandpaalthetheorie voor een wetsvoorstel dat u zelf mee op tafel kunt leggen. De mensen kunnen er maar mee geholpen zijn dat het wordt uitgevoerd. De schandpaalmethode zal niets toevoegen. We willen het zelfs steunen.

Ik kijk vooral uit naar de voorstellen in verband met de leesbaarheid van de energiefactuur. Ik denk dat we een stap vooruit kunnen zetten. We volgen dit met veel plezier verder op.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik ben het fundamenteel niet eens met u. Het is zeer gemakkelijk hier te zeggen dat we ook federale volksvertegenwoordigers hebben. Dat wordt de paraplutheorie genoemd. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Als liberaal zou u moeten weten dat niet alles in een wet moet worden gegoten. We kunnen de leveranciers, met andere woorden, ook moreel onder druk zetten om dit te doen. Indien u dat niet wilt doen, is dat geen probleem. Ik zal alle leveranciers een brief schrijven met de vraag dit erop te zetten. Ik heb geen wet nodig om dat te doen. Morele druk kan ervoor zorgen dat ze het doen.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, los van schandpaal- of paraplutheorieën, wil ik nogmaals mijn pleidooi herhalen om in deze commissie te debatteren over de cijfers van de VREG en over de rapportering over en de evaluatie van twee jaar Vlaams energiearmoedebeleid. Dat zijn twee zeer goede indicatoren om verder te praten en om in verdere constructieve en positieve bijkomende maatregelen te voorzien.

Ik weet dat u niet meer mag antwoorden, maar ik wil nog naar iets polsen. U moet maar gewoon knikken of het hoofd schudden. Een tijdje geleden is een audit van het Rekenhof aangekondigd in verband met energiearmoede in Vlaanderen. Ik wil eens polsen of die audit al op uw kabinet is beland.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over elektriciteitsproductie door waterkracht – 1594 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, na de verhitte discussies over schandpalen volgen nu rustgevende impulsen uit het water. Eind 2017 waren er in België in totaal 154 waterkrachtcentrales. Het gaat vooral om kleine eenheden die samen een productievermogen van 109,4 megawatt hebben en in 2017 240 gigawattuur aan elektriciteit hebben geproduceerd. Van al die waterkrachtcentrales staan er slechts dertien in Vlaanderen. In totaal hebben ze een vermogen van slechts 2,9 megawatt. Dat is niet onlogisch, want er moet voldoende hoogteverschil zijn om

met waterkracht elektriciteit te produceren en aan die voorwaarde wordt nu eenmaal vlotter voldaan in Wallonië dan in Vlaanderen.

Vlaanderen zit echter niet stil als het op waterkracht aankomt. We proberen deze technologie toe te passen waar het mogelijk is. In 2016 hebben we in de commissie gesproken over een microwaterkrachtcentrale die de toenmalige Start-up of the Year heeft geïnstalleerd op de locatie van een vroegere watermolen in Tielt-Winge.

Elektriciteitsproductie door middel van waterkracht kent ook een toepassing aan enkele sluizen langs het Albertkanaal. Daarbij loopt water vanuit het hoger gelegen gedeelte van het kanaal langs enkele schroeven van Archimedes naar het lager gelegen gedeelte. Op die manier wordt elektriciteit opgewekt. Het gaat hier zelfs om gecombineerde pompinstallaties en waterkrachtcentrales. Zo kunnen de schroeven ook water naar het hoger gedeelte terugpompen indien daar een watertekort dreigt. De schroeven zorgen op die manier niet enkel voor energieproductie, maar ook voor een duurzaam waterbeheer.

Uit de beleidsbrief van minister Weyts blijkt dat in Hasselt wordt gewerkt aan een pomp- en waterkrachtcentrale die in de loop van dit jaar operationeel zou moeten zijn. In Genk en Diepenbeek wordt dit jaar gestart met de bouw waterkrachtcentrales. De waterkrachtcentrale in Harelbeke zal tegen de zomer van dit jaar in gebruik worden genomen.

Uit het antwoord op de schriftelijke vraag van de heer Meremans blijkt dat de mogelijkheid is onderzocht waterkrachtcentrales te bouwen op de Dender, de Bovenschelde, de Leie en het Zeekanaal Brussel-Schelde. Uiteindelijk is gekozen voor een modernisering van de sluizen zonder dit met de plaatsing van waterkrachtcentrales te combineren. Uit de recente vraag van Denderstroom blijkt dat er interesse is om in deze technologie te investeren, maar De Vlaamse Waterweg nv wil de keuze niet herzien.

Minister, hebt u zicht op het totale potentieel van waterkracht in Vlaanderen? Welke locaties in Vlaanderen hebben nog potentieel voor de productie van elektriciteit uit waterkracht, maar zijn nog niet in gebruik? Is overleg met minister Weyts of met De Vlaamse Waterweg nv nodig om bepaalde locaties met potentieel te kunnen ontsluiten? Zowel in het antwoord op de schriftelijke vraag als in het antwoord op de vraag van Denderstroom wordt verwezen naar een studie uit 2000 om de optie van waterkracht op een aantal mogelijke locaties af te wijzen. Heeft het, zeker gezien de voortschrijdende evolutie van de technologie, eventueel zin deze studie te hernieuwen?

– *Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: De potentiële waterkrachtsites zijn in het verleden uitgebreid in kaart gebracht. Ze bevinden zich vaak bij bestaande historische watermolens of sluizen. Het totale potentieel aan elektriciteitsproductie uit kleine waterkracht is geschat op 4 tot 30 megawatt. De hogere inschattingen slaan veeleer op een theoretisch potentieel. De lagere inschattingen beschouwen enkel sites met een groter debiet en verval als realistisch. Het probleem met de realisatie van dergelijke projecten ligt in de meeste gevallen bij de barrières voor vismigratie, de beschadiging van visbestanden, de scheepvaartvereisten en de monumentenzorg.

Inmiddels zijn andere kleinschalige hernieuwbare energietechnologieën sterk gedaald in kostprijs en gestegen in rendement. Daardoor is de energieproductie uit waterkracht veeleer een positief effect indien ingrepen ook om andere redenen nodig zijn. De voor Vlaanderen relatief grote waterkrachtinstallaties die de voorbije jaren langs het Albertkanaal zijn geïnstalleerd, bijvoorbeeld, leveren in eerste instantie de

noodzakelijke pompcapaciteit om in het geval van onvoldoende watertoevoer voldoende water naar hoger gelegen kanaaldelen te pompen. Hierdoor is de productie uit waterkracht sinds 2014 ongeveer verdrievoudigd. Dit komt nu overeen met het verbruik van ongeveer 3000 gezinnen. Momenteel is bijna 4 megawatt operationeel.

Het heeft in mijn ogen weinig zin de studies uit het verleden opnieuw uit te voeren. Op basis van de recent uitgevoerde projecten is De Vlaamse Waterweg nv immers zeer goed op de hoogte van het potentieel. Het resterend potentieel is, vooral in verhouding tot het potentieel van andere hernieuwbare energiebronnen, gereduceerd tot zeer kleine en zeer moeilijk rendabel te maken projecten.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Waterkracht zal in Vlaanderen uiteraard altijd een zeer kleine niche blijven in verhouding tot de totale energieproductie. Er is echter een technologische evolutie aan de gang. Zo heeft minister Muyters twee jaar geleden de microwaterkrachtcentrale in Tielt-Winge in gebruik genomen. Die centrale is toen door het bedrijf Turbulent geïnstalleerd. Misschien dat er op basis van de technologische evoluties meer potentieel is dan voorheen, bijvoorbeeld in de studie uit 2000, werd gedacht. Misschien zijn er mogelijkheden om het potentieel alsnog op te krikken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de noodzaak aan duidelijke marktrollen in het kader van de energietransitie – 1602 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Eind januari 2018 heeft het Nederlandse parlement de wet VET (Voortgang Energietransitie) aangenomen. Deze wet voorziet in een duidelijke rolverdeling tussen de netbeheerders, de netbedrijven en andere marktpelers. Zo werd er onder meer een lijst van toegestane activiteiten opgesteld die de reikwijdte van de activiteiten van de netbedrijven begrenst. Op deze manier verduidelijkt de wet welke activiteiten exclusief voor de markt zijn voorbehouden. Dat geldt bijvoorbeeld voor batterijen en energie-efficiëntiediensten.

Naar aanleiding van deze stemming wees de Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG) vorige week op de noodzaak om ook in Vlaanderen en België snel werk te maken van zo'n duidelijke rolverdeling. Zij menen dat er extra inspanningen moeten worden geleverd om de energietransitie vlot te laten verlopen. Deze transitie brengt immers nieuwe marktrollen en diensten met zich mee die enkele jaren terug nog niet bestonden, zoals de installatie van laadinfrastructuur, de uitrol van digitale meters, warmtenetten, energieopslag, flexibiliteitsdiensten enzovoort. We moeten ons licht daarover dus laten schijnen.

Ze pleiten aldus voor een duidelijke scheiding van de rollen tussen gereguleerde en gedereguleerde spelers, waarbij commerciële spelers een maximale rol moeten krijgen om innovatie te stimuleren, een level playing field tot stand te brengen en de energietransitie op een competitieve manier te realiseren.

Minister, hoe staat u tegenover het pleidooi van FEBEG? Welke initiatieven wilt u nemen om ook in Vlaanderen te werken naar een duidelijke scheiding van de marktrollen? Hoe ziet u de invulling van deze rollen? Bent u hiervoor in contact

met de distributienetbeheerders en energieleveranciers? Bent u hiervoor in contact met uw collega's uit de andere gewesten en het federale niveau om na te gaan hoe zij tegenover deze rolverdeling staan?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: FEBEG pleit voor een duidelijke scheiding van de rollen tussen gereguleerde en gedereguleerde spelers, waarbij commerciële spelers een maximale rol moeten krijgen om innovatie te stimuleren, een level playing field tot stand te brengen en de energietransitie op een competitieve manier te realiseren. Dit pleidooi van FEBEG of de inhoud van de wet Voortgang Energietransitie die het Nederlandse parlement heeft aangenomen, is me niet vreemd en bevat principes waar ik zelf ook achter sta.

Op 5 mei 2017, bijna een jaar geleden, ging de Vlaamse Regering akkoord met de principes van mijn visienota 'Toekomstvisie voor de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO₂-arme energievoorziening'. Daarin is afgesproken dat Eandis en Infrax één overkoepelende werkmaatschappij zullen vormen boven de lokale netbeheerders, maar ook dat het takenpakket van de energie-intercommunales herbekeken wordt en het aantal mandaten en vergoedingen fors wordt teruggedroefd. Het takenpakket van de distributienetbeheerders zal in de toekomst strenger afgebakend worden. Ik wil immers een terugkeer naar de kerntaken die het openbaar belang dienen. We zullen alle taken onder de loep nemen, en indien nodig, worden er geschrapt. De privémarkt moet, waar nodig, haar rol kunnen spelen.

In het decreet Flexibiliteit dat in voorbereiding is, zullen een aantal nieuwe marktrollen worden gedefinieerd, onder andere aggregator of beter dienstverlener van flexibiliteit, en zal er voor de distributienetbeheerders (DNB) ook worden bepaald welke rol zij kunnen maar ook niet meer mogen spelen in het kader van flexibiliteit en eventueel opslag.

Ik heb ook de gelegenheid te baat genomen om in het decreet Digitale Meters alvast de taakverdeling van de netbeheerders beter af te bakenen door duidelijk te stellen dat ze geen activiteiten kunnen ondernemen voor de productie van energie, behalve om het energieverbruik van de eigen gebouwen te dekken. Ze kunnen volgens het nieuwe decreet niet participeren in een rechtspersoon die actief is in de productie van energie. Er is wel een uitzondering hierop voor de energieproductie van hun eigen gebouwen, anders kan bijvoorbeeld Eandis geen zonnepanelen leggen op de eigen gebouwen.

Het is mijn overtuiging dat de markt zoveel mogelijk de kans moet krijgen om haar werk te doen in de energietransitie. Dat zorgt voor innovatie en scherpe prijzen, maar ook voor concurrentie weg van monopolieposities. Marktpartijen moeten optimaal kunnen gebruikmaken van het net. Netbeheerders moeten hen daarin faciliteren door zich te richten op hun kerntaak, namelijk partijen toegang geven tot het net en energie transporteren tegen efficiënte kosten.

Deze visie en aanpak liggen volledig in lijn met het Europees winterpakket waar ook meer duidelijkheid wordt verschaft over welke rol DNB's kunnen en mogen spelen, wat de rol van een aggregator en dergelijke zal zijn, en welke rechten en plichten ze hebben.

Uiteraard heeft mijn kabinet hierover overleg met de stakeholders, zijnde de distributienetbeheerders, de energieleveranciers maar ook met andere bedrijven die hier een markt in zien.

We volgen ook nauw de decretale initiatieven in het Waalse Gewest hieromtrent op. Ik ben op dat vlak in nauw overleg met mijn goede collega, minister Crucke.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het is een antwoord dat ik uiteraard toejuich. Het zal u niet verbazen – we delen dezelfde fractie – dat we privé-initiatieven in innovatie zoveel mogelijk willen stimuleren. We kijken uit naar het ontwerp van decreet Flexibiliteit. Dit kan al de nodige helderheid brengen of ten minste het debat op gang brengen over de kerntaken.

U verwijst terecht naar uw nota van 5 mei 2017. Op het vlak van distributienetbeheerders hebben we door de fusie in Fluvius efficiëntiewinsten kunnen boeken of zullen we die nog kunnen boeken.

Verder wil ik ook graag verwijzen naar het Nederlandse NEDU-platform. NEDU is het verbindend platform van de Nederlandse energiesector, dat alle marktpartijen in de energiesector bindt. Alle marktpartijen in de energiesector zijn hier per marktrol vertegenwoordigd. De verschillende marktrollen werken hierin samen om innovatie en procesverbetering in de onderlinge processen te realiseren. Vanuit NEDU doen marktrollen wijzigingsvoorstellen voor aanpassing op de regelgeving inzake de manier waarop deze partijen gegevens uitwisselen.

Met Atrias hebben we wat vertraging opgelopen wat betreft de gegevensuitwisseling. Als we het kerntakendebat aanvatten en het de bedoeling is om de gereguleerde sector zo minimaal mogelijk te houden, dan is het wel noodzakelijk dat de verschillende marktrollen goed samenwerken met elkaar. De energietransitie bestaat er niet alleen in dat er nieuwe marktrollen ontstaan, maar dat zij ook een geïntegreerde manier van samenwerken hebben.

Zonder per se een nieuwe structuur te installeren, kunnen we er eventueel via Atrias of andere bestaande organen voor zorgen dat de verschillende marktrollen goed met elkaar communiceren?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het debat over wat de kerntaak is van een distributienetbeheerder zou ik in deze commissie graag eens ten gronde willen voeren.

Het decreet Flexibiliteit komt inderdaad op ons af. Ik heb er alle vertrouwen in dat dat naar mijn visie goed zal zitten. Dat wil zeggen dat er zo weinig mogelijk flexibiliteitsmarkten worden ondergebracht bij de DNB's. Maar het gaat ook over de discussie wat openbaredienstverplichting is. We hebben de hoorzitting gehad over de openbare verlichting. Daar hebben we gehoord wat de privésector kan doen en wat niet. De discussie gaat ook over databeheer, wat ook belangrijk is.

De privésector heeft zeker voordelen, maar we moeten er ook voorzichtig mee zijn. Er komen spelers bij, er verdwijnen er of worden soms overgenomen. Ik zou niet willen hebben dat de slinger doorslaat in de andere richting waarbij DNB's worden ontmanteld als het gaat over hun kerntaken of bevoegdheden en dat alles bij de privésector terechtkomt. Ik overdrijf nu een klein beetje. We zien in bepaalde sectoren dat dit zeker niet zo positief wordt ervaren.

Kunnen we hier het debat voeren over wat het evenwicht is tussen de kerntaak van een distributienetbeheerder en wat beter kan worden gedaan door de privésector?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik heb aan Atrias en de netbeheerders duidelijk de opdracht gegeven dat de systemen moeten kunnen worden gebruikt door alle marktpartijen. Dat betekent dat het idee van dat Nederlandse platform zeker ook

voor Vlaanderen bruikbaar moet zijn en dat het systeem op maat van iedereen moet zijn, en niet enkel op maat van de netbeheerders. Dat is heel belangrijk.

Wat betreft de schrik voor de ontmanteling van de DNB's, mijnheer Gryffroy: helemaal niet, integendeel. Ik heb trouwens ergens gelezen dat u hebt vermeld dat dat zat geblokkeerd op mijn kabinet. Dat zijn uw eigen woorden die u op de sociale media hebt gezet. Het zit helemaal niet geblokkeerd op mijn kabinet. Als u op de sociale media dingen zet, mijnheer Gryffroy, dan moet u weten wat u zegt.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik moet wel duidelijkheid scheppen. Ik zet zoveel op sociale media. In welk debat en over welke lijn heb ik dat op de sociale media gezet? Misschien haalt u iets uit de context.

Minister Bart Tommelein: U hebt letterlijk gezegd dat het kerntakendebat geblokkeerd zat op het kabinet-Tommelein. Dat zit helemaal niet geblokkeerd op mijn kabinet. Het is niet omdat mijn kabinet iets aan het voorbereiden en aan het klaarmaken is, dat dat geblokkeerd zit, mijnheer Gryffroy. Er is een verschil tussen blokkeren en dingen aan het voorbereiden zijn. Het kerntakendebat moet plaatsvinden. Ik vind dat minstens even belangrijk als u. Maar als we een debat houden, dan moet het wel degelijk voorbereid zijn en moeten we heel duidelijk afbakenen waar we het over hebben.

Ik denk dat ik het op een aantal vlakken helemaal niet eens ben. U zegt bijvoorbeeld dat databeheer een kerntaak is van een netbeheerder. Ik ben het daar absoluut niet mee eens. Het is niet omdat de distributienetbeheerders het databeheer nu krijgen in het decreet Digitale Meter, dat dat een kerntaak van hen is. De adviezen die we daarrond krijgen, zowel van de Privacycommissie als van de Raad van State, zeggen duidelijk dat er een strikte afbakening moet zijn tussen wat netbeheer is en wat databeheer is. Het is niet omdat de keuze gemaakt is om het nu aan de netbeheerders te geven, dat dat te allen tijde verworven is. Ik zeg dat hier heel klaar en duidelijk: voor mij is dat niet te allen tijde verworven en ik zal het er nooit mee eens zijn dat dat te allen tijde verworven is. Dat betekent dat we het kerntakendebat absoluut moeten voeren, dat we dat willen voorbereiden en dat ik helemaal geen schrik heb om te spreken over wat een kerntaak is van een distributienetbeheerder en wat dat niet is.

We zien trouwens ook in de DNB's een ontwikkeling. We evolueren straks naar één werkmaatschappij op het Vlaamse niveau. Dat betekent ook dat niet alleen steden en gemeenten goed moeten overleggen wat een kerntaak is maar dat zeker ook het Vlaamse niveau, de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, daar zijn inbreng in moet doen.

Voor alle duidelijkheid, het kerntakendebat is niet geblokkeerd. Het kerntakendebat is in volle voorbereiding. Ik vind het heel belangrijk om daar een open en transparante discussie over te kunnen voeren binnen onafzienbare tijd.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, het is duidelijk dat de minister heeft aangegeven dat met de komst van het decreet Flexibiliteit er opnieuw een opstapje is om dat debat te voeren. Collega Gryffroy, wij zijn nog altijd meester van onze eigen werkzaamheden. Als wij hier in het parlement een kerntakendebat willen organiseren, dan kunnen wij dat organiseren. Sta me toe het Engelse gevleugelde gezegde te lanceren: 'You can't have the cake and eat it too.' U bent naar eigen zeggen tevreden met de richting waarin het Flexibiliteitsdecreet ontwikkelt. U kunt dat natuurlijk weten omdat er collega's van uw partij in de interkabinettenwerkgroepen (IKW's) zitten. Maar dan kunt u niet tegelijkertijd hier komen toeteren dat het kabinet het kerntakendebat zou blokkeren.

Dus, voorzitter, graag alvast een voorzet om straks in de regeling van de werkzaamheden of de daaropvolgende regeling van de werkzaamheden, het kerntakendebat te agenderen, maar liefst wel met alignering op het decreet Flexibiliteit. Het heeft weinig zin om een debat twee keer te doen. Wanneer we dat decreet zullen krijgen, zullen we genoeg de gelegenheid hebben om het debat te voeren. Dan moet u eens bekijken welke andere partijen uitgenodigd moeten worden om dat debat geïnformeerd te kunnen voeren. Het is wel duidelijk, collega's, dat zowel vanuit mijn fractie als vanuit het kabinet, collega Gryffroy, er geen enkele intentie is om het kerntakendebat te limiteren.

Wat betreft uw concrete invulling, hebt u net de formulering gehoord van de minister. Het is niet omdat wij eerder geneigd zijn om de gereguleerde sector zo strak mogelijk te houden, dat het soms niet nuttig of efficiënt kan zijn om ervoor te kiezen om een aantal taken aan de netbeheerder toe te vertrouwen, zonder dat dat dan een kerntaak hoeft te zijn. In die zin hoeft u er geen schrik voor te hebben dat er een ultralibertaire wind waait en alle taken onmiddellijk naar het wilde kapitalisme van de privésector worden gegooid, met het gevaar van disruptie in de continuïteit van cruciale dienstverlening.

Deze minister en deze regering hebben te allen tijde blijk gegeven van een zeer correcte benadering van de taken van de netbeheerders. Wij zullen dat na een grondig debat in het parlement vanuit het parlement verder kunnen bewaken en desgevallend bijsturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de gaswinning in Nederland – 1681 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de overschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch aardgas – 1804 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijn vraag gaat over een onderwerp dat hier al vaak aan bod is gekomen. De stabiliteitsproblemen met heel wat woningen in de omgeving van Groningen als gevolg van de gaswinning zijn een heel actueel probleem in Nederland. Daarom heeft de overheid beslist om de gaswinning verder af te bouwen. Nu wordt er ongeveer 21 miljard kubieke meter gas gewonnen. Dit moet tegen 2022 teruggebracht worden tot minder dan 12 miljard kubieke meter. Er wordt zelfs gehoopt op minder koude winters omdat de hoeveelheid gas die gewonnen wordt, dan nog verder verminderd kan worden.

De gasleveringen van Nederland aan ons land zijn in de commissie Energie al een aantal keer ter sprake gekomen. Iedereen kent ongetwijfeld de problematiek. De gasleveringen zullen worden afgebouwd vanaf 2024 tot 2029, en vanaf 1 januari 2030 krijgen we geen gas meer geleverd vanuit Nederland. Daarom moeten wij in een deel van Vlaanderen overstappen van laagcalorisch gas, dat we nu krijgen uit Nederland, naar hoogcalorisch gas, dat van elders afkomstig zal zijn. Om die omschakeling praktisch mogelijk te maken moeten vooral de aardgastransmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders de drukregelaars van hun aardgasnetwerk bijstellen. Hoewel bij de mensen in huis geen problemen verwacht worden,

zullen voor alle veiligheid bij al die mensen de aardgastoestellen gecontroleerd worden in aanloop van de omschakeling van het aardgasnetwerk. In de commissie Energie van 1 juli 2015 verklaarde de toenmalige minister van Energie al dat Nederland zijn contractuele verplichting voor de gasleveringen zou nakomen.

Om de verminderde gaswinning te laten samenlopen met alle gasleveringen die moeten gebeuren, adviseert de aardgasnetwerkbeheerder Gasunie aan de Nederlandse minister van Economische Zaken om een nieuwe stikstofinstallatie te bouwen. Dit is een installatie waar stikstof bij hoogcalorisch aardgas wordt gemengd om er laagcalorisch gas van te maken. De kans is dus reëel dat wij in de periode 2024-2029 dergelijk gas geleverd zullen krijgen. Het bijmengen van stikstof bij hoogcalorisch gas om er laagcalorisch gas van te maken, is in feite te vergelijken met energieverstopping en zou dus wat ons betreft beter worden vermeden.

Minister, is er een mogelijkheid dat wij de omschakeling van laag- naar hoogcalorisch gas hier in Vlaanderen sneller inzetten dan 2024 om op die manier de omschakeling ook vroeger af te ronden zodat er in Nederland minder hoogcalorisch gas moet worden bijgemengd met stikstof en er minder energie wordt verspild? Is er duidelijkheid over de totale kostprijs voor de omschakeling van laag- naar hoogcalorisch gas in Vlaanderen? In eerdere ramingen was altijd sprake van 700 miljoen euro aan kosten. Kloppen deze ramingen nog steeds of is dat bedrag ondertussen bijgesteld? Is er wat betreft de financiering ondertussen al meer duidelijkheid, omdat het beloofde federale fonds er alsnog niet blijkt te zullen komen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze vraag is hier al enkele malen teruggekomen. De bevingen in Groningen houden aan en het draagvlak voor de gaswinning daalt zienderogen. Volgens een artikel in een Nederlandse krant heeft het ook voor een deel te maken met het feit dat er geen toegevoegde waarde is voor de mensen die in Groningen leven. Het beperkt aantal jobs in die sector is niet te vergelijken met het aantal jobs in bijvoorbeeld de steenkoolindustrie die wij destijds in Vlaanderen hadden. Misschien mede daardoor heeft de Nederlandse minister van Energie een plan klaar om de gaswinning, die nu schommelt tussen de 21 en de 27 miljard kubieke meter per jaar, terug te brengen, bij een gemiddelde winter, naar ongeveer 4 miljard kubieke meter tegen 2022, om ze dan in 2030 volledig stil te leggen zoals voorzien. Hij gaf ook aan dat er gesprekken gevoerd zullen worden met de buurlanden die afhankelijk zijn van de import van gas uit Groningen. Dat zijn wij dus, maar ook Duitsland en Frankrijk.

In Nederland begint men na vijftig jaar gasexploitatie ook na te denken over de gasuitstap en wil men nieuwe woningen niet meer aankoppelen op het gasnet en spreekt men ook over het afkoppelen van hele wijken. Als we zuinig willen omgaan met onze middelen, is het ook opportuun om in Vlaanderen te durven spreken over het afhaken van bepaalde zones van het gas. Vlaanderen heeft nog geen uitgewerkte visie over waar we naartoe willen met gas en ons uitgebreide gasnetwerk. Vlaanderen kan bijvoorbeeld ook waterstof, synthetisch gas en biogas in haar gasnetwerk injecteren om zo het gasnetwerk te verduurzamen.

Een derde van het Belgische laagcalorisch gas (L-gas) komt uit Nederland. Vanaf 2024 zal de levering stelselmatig worden afgebouwd. Dat betekent dat alle installaties dienen te worden aangepast van L-gas naar het hoogcalorisch (H-gas) gas.

In het federale regeerakkoord werd beslist om een nationaal fonds op te richten om deze kosten te financieren. In het kader daarvan hebben de medewerkers van de ministers van Energie op 17 oktober 2017 overleg gepleegd. Op basis van dat overleg zou de federale minister van Energie Marie-Christine Marghem initiatief nemen om met de bevoegde ministers samen te komen.

In het verleden heb ik al meermaals mijn bezorgdheid geuit over de haalbaarheid van de vooropgestelde timing van 2030, maar ik houd mijn hart vast als de Nederlanders de kraan toch vroeger dicht zouden durven te draaien. Men gebruikt ook technieken om het duurdere rijke aardgas te verarmen door stikstof toe te voegen. Men gaat daarvoor stikstoffabrieken bouwen. Energetisch is dat eigenlijk een beetje krankjorum. Men zal dat doen om te kunnen blijven leveren en aan de contractvoorwaarden te voldoen, en toch niet in Groningen te moeten ontginnen.

Minister, wat is de impact van de beslissing van de Nederlandse ministerraad om de aardgaswinning versneld af te bouwen? Hebt u al overleg gepleegd met uw Nederlandse collega? Op welke manier wordt Vlaanderen in dat overleg betrokken? Wij zijn daarin toch een van de grotere afnemers. Zal de vooropgestelde timing behouden blijven? Blijven ze vasthouden aan 2030 of beginnen ze al te spreken van een wat vroegere datum? Bekijken ze wat wij kunnen om toch vroeger te kunnen afschakelen?

Wat is de stand van zaken van de huidige projecten voor de omschakeling van L-naar H-aardgas? Op welke manier wordt deze werkwijze geëvalueerd? Welke lessen kunnen we daaruit trekken in functie van de timing en de geraamde kostprijs?

Wat is de stand van zaken van het aangekondigde nationaal fonds voor de financiering van deze overschakeling? Is er hierover al overleg geweest tussen de ministers van Energie? Welke afspraken werden gemaakt in functie van de modaliteiten en de verdeling van de kosten?

Welke initiatieven hebt u al genomen om een langetermijnvisie vorm te geven over de toekomst van ons uitgebreide gasnetwerk?

Om waterstof te kunnen injecteren in ons moderne gasnetwerk moet er eerst een studie gebeuren. Is het opportuun om dit te onderzoeken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Zoals u weet heeft Synergrid, de federatie van de netbeheerders van elektriciteit en aardgas in België, een indicatieve tijdslijn uitgewerkt voor de omschakeling van de gasinfrastructuur in ons land van L- naar H-aardgas. In dit plan start de omschakeling reeds in 2018, om eind 2029 afgerond te zijn, en het bevat de timing van de omschakeling per gebied. Daarbij werd concreet rekening gehouden met de noodzakelijke aanpassingen aan de infrastructuur en de timing die werd opgelegd door Nederland.

Voor de komende drie jaar is er al een definitieve planning. Elk jaar wordt de planning goedgekeurd voor de volgende drie jaren. Dit is dus een 'roll-out'-proces. Momenteel is het plan al in uitvoering. Informatie hierover is terug te vinden op de centrale website www.gasverandert.be. De gedetailleerde planning kan geraadpleegd worden op de websites van Infrax en Eandis.

Op 28 maart heeft er in Den Haag een directoraat-generaalmeeting (DG meeting) plaatsgevonden tussen de Nederlandse en de Belgische administraties. Enkel de federale overheid was vertegenwoordigd. Op die meeting werd de datum van 2029 bij mijn weten niet ter discussie gesteld.

Een belangrijk deel van de investeringen situeert zich op het niveau van Fluxys. De Vlaamse distributienetbeheerders staan in voor de aanpassingen van hun netwerk. De Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft geen kennis van inschattingen van eventuele kosten van de investeringen voor de volledige omschakeling naar H-gas, en er zijn tot op heden nog geen nieuwe gegevens bekend over de kosten van de omschakeling. Ik ga er voorsnog van

uit dat er een fonds komt, aangezien het is opgenomen in het federale regeerakkoord en gezien de afspraken hierover binnen het Overlegcomité.

Met het oog op de toekomst hebben we in het Energiepact verschillende zaken opgenomen over het gebruik van aardgas en de daarbij horende infrastructuur. Het pact wordt nu omgezet naar een operationeel plan, waarbij we inderdaad de concrete maatregelen zullen moeten uitwerken, ook met betrekking tot het gasnetwerk. Wat betreft waterstof had ik aan het Vlaams Energieagentschap (VEA) een potentiële studie over groene waterstof gevraagd. Die zit in een finale fase en de resultaten daarvan zullen via de website van het VEA ter beschikking worden gesteld.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, 2029 blijft de datum voor het stopzetten van de levering vanuit Nederland.

Ik heb u niets horen zeggen over de bijmenging van stikstof bij aardgas. Hoe staat u daar egenover? Kunt u informatie geven over het standpunt van België daarover?

Ik vind het nog altijd wat vreemd dat de federale administratie hierover eenzijdig overlegt met Nederland, zonder daarbij de belangrijkste actoren, vooral Vlaanderen, te betrekken. Ik hoop dat dit in uw overleg met de federale minister aan bod kan komen, zodat er kan worden samengewerkt en ook samen naar buiten getreden.

Hetzelfde geldt voor de oprichting van dat fonds. Ik ben blij dat u er nog altijd in gelooft. Wat kunt of zult u doen om het te bewerkstelligen? Als ik het goed heb, heeft men het al geagendeerd op het Overlegcomité. Wordt het daar opnieuw geagendeerd? Zo ja, wanneer? Wat is uw plan daaromtrent?

Ik ben blij met de potentiële studie over waterstof en groene waterstof. Wanneer zal die er zijn?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De totale investering werd vroeger altijd geraamd op ongeveer 550 miljoen euro. Dat moet niet enkel Fluxys doen, dat moeten ook de distributienetbeheerders doen. Het grootste deel van de kosten zit daar omdat de distributienetbeheerders soms op straat- en soms op wijkniveau eenmalig de installatie kunnen wijzigen. Daardoor is er enkel nog een check nodig bij de mensen thuis. Men heeft mij altijd verteld dat het probleem niet noodzakelijk de timing is maar veeleer de timing gecombineerd met werkkraft. Er moeten honderdduizenden installaties worden gecontroleerd. Het is vooral een probleem om geschoold personeel te vinden om die attestering en controles te kunnen doen.

Minister, ik heb dit al aan uw voorganger gevraagd. De heer Bothuyne heeft het ook al gevraagd. Deze vraag keert al sinds 2015 terug. We moeten zeker zijn dat we voldoende mensen vinden die het kunnen doen.

Met betrekking tot die investering heb ik altijd het antwoord gekregen dat er geen gedetailleerdere cijfers bekend zijn. Dat antwoord wordt al bijna drie jaar gegeven. Je zou op den duur toch denken dat Synergrid of diegene die het moet doen dat wel eens wat serieuzer zou bekijken. Dat Fluxys daarin een belangrijke rol speelt, klopt, want zij moeten de transit uitvoeren. Die wordt voor een deel doorgerekend naar de transit van gas naar Frankrijk. Zij moeten daar een paar technische ingrepen doen. Wij moeten, puur technisch gezien, geen schrik hebben dat we in 2029 geen gas zullen hebben. Als je stikstof bij rijk aardgas mengt, heb je arm aardgas. We voelen allemaal aan onze elleboog dat dit energetisch niet goed is. Die stikstof-fabriek zal een pak elektriciteit verbruiken. We zijn allemaal bezig over de energietransitie van de toekomst, enzovoort. Dat lijkt mij dus geen goed verhaal. Maar ik

kan begrijpen dat er over 2029 niet wordt gediscussieerd. Dat kan, maar als goede liberaal moet u dat toch ook eens op een andere manier bekijken.

U zegt dat er een rapport komt over waterstof en groen gas. Dat interesseert mij. Wanneer zal het er zijn? Wordt in dat rapport ook opgenomen wat de functie van ons huidige net kan zijn? Soms wordt er gezegd dat het huidige gasnet het einde van zijn levensduur heeft bereikt en dat er dus niet meer aan moet worden gewerkt. Je zou toch ook kunnen zeggen dat het huidige gasnet, als we het later zouden kunnen gebruiken voor inert gas, waterstof enzovoort, een tweede leven zou kunnen krijgen en dat het dus wel nog zin heeft om erin te investeren? Wordt dat ook mee opgenomen in de evaluatiestudie?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Bothuyne, die datum is een zaak van Nederland. Als Nederland een contract afsluit, wat het gedaan heeft, dan is het aan hen om het contract na te komen. Als Vlaams minister kan ik wel een aantal scenario's bedenken waarbij een ander zijn contract niet nakomt. Maar ik ga ervan uit dat contracten worden nagekomen.

Ik kan niet zeggen wanneer de studie beschikbaar zal zijn. De administratie zal die opleveren.

Zijn we klaar? Is er personeel nodig? Ik ga ervan uit dat de distributienetbeheerders, wanneer ze een 'roll-out' en een planning hebben, er ook voor zorgen dat ze de middelen en mensen hebben om dat te doen. Als er een probleem is, denk ik dat de maatschappijen die de omschakeling moeten doen, ervoor moeten zorgen dat ze het kunnen doen. Wat als er te weinig personeel op de arbeidsmarkt is? Ik zou kunnen zeggen dat de minister van Werk er maar voor moet zorgen dat er voldoende personeel wordt gevonden. Het is geen taak voor de minister van Energie om geschoold personeel te vinden in de plaats van de distributienetbeheerders die daarvoor verantwoordelijk zijn.

Zal het gasnet in de toekomst anders worden gebruikt? Ja, dat zal in de marge van de studie worden meegenomen. Het wordt dus wachten op de studie die zal worden opgeleverd.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor de bijkomende toelichting. Ik heb u, tenzij ik mij vergis, niets over die stikstofdiscussie en het bijmengen horen zeggen. Dat heeft natuurlijk wel een niet onbelangrijke impact op het soort gas dat we hier binnenkrijgen en de impact daarvan op energie en klimaat.

Minister Bart Tommelein: Het zou kunnen dat dat wordt meegenomen in de studie. Ik zal het laten weten, mijnheer Bothuyne. Ik veronderstel van wel.

Ze hebben wel niet bestudeerd hoeveel percentage vermenging er mogelijk is.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Gryffroy en ikzelf hebben hier hetzelfde aanvoelen dat die bijmenging energetisch niet de wenselijke optie is en dat er zich hieromtrent dus eigenlijk een probleem voordoet met de manier waarop Nederland zijn contractuele verplichtingen wil gaan doen als we kijken naar het effect op het klimaat- en energiebeleid.

Maar goed, ik ga ervan uit dat we daar later nog op kunnen terugkomen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De vraag die we hadden gesteld is: hoe kijkt u aan tegen het feit dat Nederland zijn contracten zal doen nakomen door het mengen

van rijk aardgas met stikstof? Dat was voor mij de vraag: wat is uw houding daartegenover? Ik zal die vraag later dan nog eens opnieuw stellen.

De vragen worden ook ingegeven door het feit dat het een complexe en dringende problematiek is. Ik zou hier dus toch wel de sense of urgency willen zien en horen. Het is dan toch ook logisch dat er meer diepgaand overleg gebeurt. Ik hoor dat er enkel tussen het federale niveau en Nederland gesprekken plaatsvinden en dat u niet over die gegevens beschikt. Maar het is eigenlijk wel iets dat ongeveer 20 procent van de Vlaamse verbruikers aangaat. Het is zelfs meer: 20, 25 à 30 procent. Ik vind dus wel dat er een sense of urgency is.

Wat de competenties betreft, moet de minister van Werk tussenkomen. Goed, maar ik zou ook verwachten dat er een dringend overleg is tussen de verschillende stakeholders en dat we daarop antwoorden krijgen.

Minister, hoe staat u tegenover het feit dat Nederland stikstof mengt met rijk aardgas om dan uiteindelijk hier bij ons arm aardgas te verkopen?

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het uitfasen van gasketels in Nederland – 1682 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Eind maart heeft een coalitie van vijftien organisaties, gaande van milieuorganisaties tot energieleveranciers en distributienetbeheerders, een manifest voorgesteld met de titel 'Invoering van een rendementseis voor verwarmingsinstallaties in gebouwen en versnellen transitie naar alternatieven'. Verwijzend naar de klimaatdoelstellingen en de afbouw van het gebruik van gas dat gewonnen wordt in de omgeving van Groningen schrijven zij letterlijk: "Om een forse versnelling in de verduurzaming van gebouwen te realiseren, pleiten wij voor het per 1 januari 2021 invoeren van een rendementseis voor nieuw te installeren verwarmingsinstallaties in gebouwen, waarbij de rendementseis zo wordt geformuleerd dat de mono-cv-ketel er niet aan voldoet."

Zij pleiten voor drie alternatieven, meer bepaald hybride verwarmingssystemen voor de minder goed geïsoleerde bestaande gebouwen, warmtepompen voor nieuwbouw en voor bestaande gebouwen die wel voldoende geïsoleerd zijn, en warmtenetten om restwarmte nuttig aan te wenden.

Ook in onze eigen klimaatresolutie van 23 november 2016 vragen we enerzijds een afbouwscenario voor verwarmingsketels op fossiele brandstoffen en daarmee samen prioriteit te geven aan duurzame alternatieven, zoals warmtepompen en warmtenetten voor het gebruik van restwarmte of groene warmte. Anderzijds vragen we de toepassing van het 'beste beschikbare techniek'-principe (BBT) bij het bepalen van de resterende energiebehoefte. Onze vragen liggen dus in lijn met het pleidooi van de vijftien Nederlandse organisaties waarvan daarnet sprake, alleen waren wij iets minder expliciet door geen streefdatum naar voren te schuiven. Maar misschien heeft de markt daar wel effectief nood aan.

Minister, bent u op de hoogte van het Nederlandse manifest? Wat is uw mening en visie over deze problematiek? Is een soortgelijke aanpak, waarbij er draagvlak wordt gezocht in de brede sector, mogelijk en wenselijk in Vlaanderen?

Welke stappen zijn er al gezet om een concreet afbouwscenario voor verwarmingsketels op fossiele brandstoffen te verkrijgen? Welke bijkomende stappen zijn nog gepland?

Hebt u plannen om een datum voorop te stellen vanaf wanneer cv-ketels op aardgas niet meer mogen worden verkocht voor nieuwbouwwoningen?

Op welke manier wilt u de keuze voor meer duurzame verwarmingsalternatieven ondersteunen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Bothuyne, ik dank u voor uw vraag. Ik ben op de hoogte van het Nederlandse manifest en verwelkom uiteraard alle voorstellen die kunnen bijdragen tot een duurzame energietransitie.

Het manifest is op dit ogenblik wel enkel een intentieverklaring van de initiatiefnemers en geen beleidsplan van de Nederlandse overheid. Ik kijk er dan ook naar uit om te vernemen hoe mijn collega's van de Nederlandse overheid hiermee concreet aan de slag zullen gaan en op welke termijn zij het eventueel realistisch achten om tot de invoering van een dergelijke rendementseis in te gaan.

Wat België betreft, is in het Energiepact opgenomen dat we onze gebouwen ten laatste in 2050 niet meer met fossiele brandstoffen verwarmen, en dat er al vanaf 2035 niet meer in een gasaansluiting zal worden voorzien bij nieuwbouwwijken, tenzij die bedoeld is voor het gebruik van biogas. Dit zullen we nu vertalen in een eigen Vlaams plan van aanpak.

Om de hernieuwbare alternatieven grootschalig uit te rollen, zullen alle beschikbare middelen worden ingezet. Er zal een plan worden uitgewerkt, rekening houdend met het type warmtevragers en met de verschillende technologieën, zoals warmtepompen, zonneboilers, warmtenetten, geothermie, parabolen, pellets, biogas en biomassa.

Het is hierbij cruciaal om in een duidelijke link te voorzien met de ruimtelijke ordening en het lokale beleid, zodat de meest geschikte verwarmingsmethode kan worden gekozen. Deze aanpak houdt uiteraard rekening met omgevingsfactoren, dichtheid en type van gebouwen. Deze doelstellingen en het bijhorend ondersteuningsinstrumentarium worden periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De concrete stappen die reeds zijn genomen, omvatten maatregelen in het Warmteplan 2020, waarmee gefocust wordt op de verschillende alternatieven zoals warmtenetten, biomassa, zonneboilers, warmtepompen en diepe geothermie. Daarnaast verplicht de energieprestatieregelgeving sinds 2014 om een minimumaandeel van de nodige energie in nieuwe woongebouwen te halen uit hernieuwbare bronnen. Deze eis is de voorbije jaren steeds uitgebreid en geldt vandaag ook voor ingrijpend gerenoveerde woongebouwen én nieuwe en ingrijpend gerenoveerde niet-residentiële gebouwen, met uitzondering van industrie en landbouw.

Collega, de verkoop van ketels an sich is een federale bevoegdheid. In het Energiepact wordt vooropgesteld om geen nieuwe mazoutketels meer te verkopen vanaf 2035. Om onze doelstellingen voor 2050 te behalen, zal de volgende stap inderdaad zijn om een halt toe te roepen aan de cv-ketels op aardgas voor nieuwbouwwoningen. Uit overleg met de sector zal dan moeten blijken wat hiervoor realistisch is.

In het kader van het nieuwe Vlaamse Energie- en Klimaatplan zullen we dit overleg opstarten en ook onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. Op dit moment ondersteunt mijn beleid al de keuze voor meer duurzame verwarmingsalternatieven. Sinds vele jaren geven de netbeheerders premies voor warmtepompen en ook voor zonneboilers.

Ik ben niet van plan om die premies in de toekomst af te bouwen, omdat er nog een enorm potentieel is om deze groene verwarmingstechnieken in onze gebouwen te integreren.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het Nederlandse initiatief komt bottom-up, vanuit de sector. Het is heel positief dat er een standpunt wordt ingenomen waarbij heel veel mensen, zowel uit de milieuorganisaties als uit de sector van de leveranciers en de netbeheerders, worden betrokken en een duidelijk en ambitieus standpunt innemen. Ik hoop dat dit op een gelijkaardige manier wordt aangepakt als u het verder overleg over de uitvoering van het Energiepact vorm gaat geven.

Wat we ook kunnen leren van de Nederlanders, is dat men niet zomaar een bepaalde technologie gaat uitsluiten, maar men met een technologieneutrale aanpak gaat werken, met rendementseisen die op die manier tot duidelijke keuzes gaan leiden, maar misschien ook bijkomende innovatie gaat stimuleren in andere technologieën dan diegenen die we vandaag al kennen.

U hanteert de datum van 2035. Dat staat in schril contrast met wat in Nederland wordt voorgesteld, namelijk om in 2021 al duidelijke keuzes te maken. Dat is veertien jaar verschil. Op dat vlak moeten we kijken wat er mogelijk is en misschien een gefaseerde aanpak hanteren zodat we al iets sneller dan in 2035 de transitie kunnen gaan vormgeven.

Ik ben blij dat u de premies voor de zonneboilers en de warmtepompen vermeldt. Het is goed dat u die wenst aan te houden en niet wenst af te bouwen. Dat is zeer positief. Voor de warmtepompen zijn er nog andere problemen inzake rentabiliteit, maar die hebben eerder te maken met de tarieven dan met de premie. Op dat vlak zou wellicht nog bijkomend beleid nuttig zijn.

Tot slot nog een bijkomende vraag. Kunt u wat meer duiding geven bij de timing van het uitwerken van het uitvoeringsplan bij het Energiepact? Wanneer wilt u wat gaan doen? Wie wilt u wanneer betrekken bij de opmaak van dat plan?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is een boeiende vraag omdat het veel breder gaat dan enkel de discussie over het uitfasen van gasketels. Voor alle duidelijkheid: voor mij moeten de gasketels er niet uit, als we een andere brandstof in die gasketels kunnen pompen. Men kan perfect met biogas of met waterstof werken. Misschien moet de ketel enkel gedemonteerd worden. Voor mij is de infrastructuur niet noodzakelijk een verloren kost. Er moet juist onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn in de toekomst.

Ik ga honderd procent akkoord met een technologieneutrale aanpak. Het rendement moet bepalend zijn, maar desalniettemin is er bottom-up ook een andere beweging bezig in Nederland, wat ik heb vastgesteld in een artikel van het Financiële Dagblad van zaterdag 31 maart over energietransitie. De aanleg van stadsverwarming door Nuon in de Amsterdamse wijk Houthaven wordt daarin toegelicht. Er wordt ook gesteld om huishoudens mee te laten beslissen in de overstap van aardgas naar nieuwe energiebronnen. Nu zullen ze verplicht worden om over te stappen naar de nieuwe stadsverwarming en gaan ze daardoor meer betalen dan ze nu voor aardgas betalen. Die mensen zeggen: 'Het raakt mijn portemonnee, ik wil wel kunnen meebeslissen of ik die overstap wil maken.' Ook in de warmtenetten kunnen verschillende kosten zijn. Restwarmte kan goedkoper zijn, of het kan zijn dat men diepe geothermie moet toepassen. Ik zou dus voorzichtig willen zijn als we spreken in dit debat. Dit debat gaat niet over zomaar eventjes de gasketels uitfasen. Voor mij gaat het debat ook over wat er in de plaats kan komen van aardgas en ten tweede, als we het op een andere manier willen doen, technologie-neutraal, moeten we ook zeer goed letten op het kostenplaatje.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): In deze commissie gaat het vaak over energie en dan gaat het dikwijls ook over elektriciteit, terwijl warmte zeker zo belangrijk is. De mensen die hier zitten, weten dat, maar ik wou het nog eventjes benadrukken. Daarom ook dat we in oktober al, de mensen van de Bond Beter Leefmilieu hier in de commissie te gast hadden, die hier een warmteplan voorstelden en uit de doeken deden. Er zaten heel interessante elementen in, die ik ook terugzie in het manifest van de organisaties waar de heer Bothuyne naar verwijst en waar zijn vraagstelling voor een stuk over gaat.

Hetgeen waar het nu over gaat, is ook gekoppeld is aan de omvorming van ons gasnet. Ik heb al meermaals in de commissie in vraag gesteld of het wel nodig is om overal, massaal en snel, de gasnetten om te vormen, omdat we ook kunnen komen tot mogelijk andere oplossingen in bepaalde delen van Vlaanderen. Dat zal zeker niet overal kunnen, maar het zomaar wegzetten als toekomstmuziek of raaskallerij, vind ik helemaal niet correct. Ik ben blij dat collega Bothuyne, voor een stukje toch, als ik aan de vraagstelling een zekere intentie mag koppelen, die omslag ook heeft gemaakt.

Wat zijn belemmeringen voor een echt duurzaam warmtebeleid? Dat is voor een stuk de ruimtelijke ordening – dat weten we allemaal. Dat is voor een stuk ook de hoge prijs van elektriciteit en de relatief lage prijs van fossiele brandstoffen. Ook het draagvlak is voor een stuk een belemmering waaraan moet worden gewerkt. Maar er is ook het renovatiedilemma van de private huur en van mede-eigendom. We gaan die punten nu niet helemaal kunnen uitdiscussiëren. Er zijn al enkele vragen daarover aan bod gekomen, maar het spreekt voor zich dat een duurzaam warmteplan veel meer moet zijn dan hetgeen nu al voorligt.

Ik ben blij te horen van de minister dat hij werkt aan een opvolger daarvan, maar de termijnen daarvan, 2050 en 2035, liggen veel te ver in de toekomst. Op dat vlak moeten we ook meer ambitie tonen, want anders gaan we een aantal lock-ineffecten creëren, gaan we vandaag dingen doen waar we later spijt van krijgen, wat toekomstige ontwikkelingen nog veel moeilijker maakt. Ik vraag u om op dat vlak zeker ook meer ambitie te tonen. Ook wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om een vraag te stellen. U hebt in het verleden gepleit om voor een stuk belastingen te herschikken weg van elektriciteit, meer naar fossiele brandstoffen. Ik weet dat dit voor een stuk federaal is, maar hoever staat u in die ambitie om op dat vlak een reshuffle te krijgen wat betreft heffingen, zodat bijvoorbeeld warmtepompen meer concurrentieel worden tegenover centraleverwarmingsketels op mazout of op gas, want dat is nu nog altijd niet het geval, ondanks alle premies die u hebt ingesteld.

Minister Bart Tommelein: Meer ambitie, meer voluntarisme, meer optimisme: daarvoor bent u bij mij aan het juiste adres. Alleen, ik moet iedereen mee krijgen. Ik moet een meerderheid, een oppositie, de samenleving en alle mensen mee krijgen die in een situatie zitten waarbij ze in iets hebben geïnvesteerd en waarbij ik op dat moment geen grote voorstander ben om onmiddellijk maatregelen te nemen die mensen raken in wat ze de voorbije jaren hebben gedaan. Met andere woorden, je moet beseffen dat dit een noodzakelijke operatie zal zijn, maar dat het ook een delicate operatie is. In Vlaanderen hebben we de situatie dat het grootste gedeelte van het woonnet aangesloten is op aardgas. Bij het maken van een interfederaal Energiepact waarbij een aantal streefdata zijn ingevoerd voor mazoutketels, moeten we allemaal wel beseffen dat dat niet zo verschrikkelijk hard is voor Vlaanderen, maar voor mijn collega in Wallonië wel een enorme uitdaging is. Het aantal mazoutketels in Wallonië ligt procentueel veel hoger dan in Vlaanderen. Wij zitten aangeschakeld op een gasnet waar misschien in de toekomst andere mogelijkheden mee zijn en waar we nu dus aan een uitvoeringsplan van het Energiepact zullen moeten werken. Ik hoor langs alle kanten pleidooien om streefdata in te

voeren. In zijn vraagstelling verwijst de heer Bothuyne naar de klimaatresolutie van 23 november 2016, waarop ik mij echt gebaseerd heb om aan de tafel te gaan zitten om de Stroomversnelling op te bouwen, om het federaal Energiepact te gaan mee onderhandelen, maar daar staat geen streefdatum in. Dat betekent dat er wel een kamerbrede consensus is over het feit dat we het moesten doen, maar, mijnheer Damen, dat op het moment van de opmaak van de resolutie, er nog geen consensus was tussen alle partijen om een streefdatum voorop te stellen.

Het is een verhaal waarbij we in de nodige alternatieven moeten voorzien en we ervoor moeten zorgen dat zoveel mogelijk drempels worden weggehaald om de weg ernaartoe mogelijk te maken, wat mij betreft zo snel als het kan.

Maar ik waarschuw voor één zaak: voor mensen die op dit moment, al dan niet bewust een bepaalde keuze gemaakt hebben – mensen kunnen een huis gekocht hebben dat op aardgas wordt verwarmd – moet ik dat betaalbaar kunnen houden. Ik kan wel een grote voorstander van die wijziging zijn, maar het moet betaalbaar zijn voor wie die investering wil doen. Ik ben mij ervan bewust dat wat betreft een aantal streefdata in de verschillende energiepacten die het land rijk is – zo is er onze eigen energievisie Stroomversnelling en is er daarnaast een pact op het inter-federale niveau – de realisatie sneller kan en wellicht ook sneller zal gebeuren. Dat betekent niet dat we onszelf onmogelijke deadlines moten opleggen. We moeten kijken wat er van onderuit mogelijk is om die transitie realistisch te maken, maar ook zo snel mogelijk te laten gebeuren, zonder ongelukken voor individuele klanten en voor individuele bedrijven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u. Dit debat is zeker nog niet uitgeput. Het is goed dat u keuzes hebt kunnen maken over de streefdatum van 2035. Ik denk dat een gefaseerde aanpak nodig is met voortschrijdende normering, zodat de markt zich kan organiseren. We roepen u dus op om in overleg te gaan met alle actoren op het terrein en met deze commissie, die altijd bereid is u te ondersteunen in uw ambities in deze.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het dalend aantal renovaties – 1691 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): De CO₂-uitstoot in Vlaanderen moet dringend teruggedrongen worden om de vooropgestelde klimaat- en energiedoelstellingen te halen. Ongeveer een derde van onze totale Vlaamse CO₂-uitstoot komt van gebouwen. Vandaar de inspanningen van de voorbije jaren om de renovatiegraad te verhogen, onder andere met de lancering van het Renovatiepact eind 2014, het uitbouwen van een degelijk premiestelsel, informatiecampagnes, de invoering van de term 'benoveren' en de 'benovatiecoach', enz.

Meer renovaties hebben trouwens niet alleen een positief effect op het klimaat, maar komen ook ten goede van de bewoner die minder energie zal verbruiken en dus een lagere energiefactuur zal hebben en zal kunnen genieten van een beter wooncomfort.

Bijna drie en een half jaar na de lancering van het Renovatiepact is het dan ook teleurstellend via de media te vernemen dat het aantal woningrenovaties in 2017

sterk daalde. De Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) meldde op basis van cijfers van de FOD Economie dat er in 2017 in Vlaanderen amper 12.837 woningrenovaties vergund werden. Dit komt neer op een daling met 19 procent ten opzichte van 2016 en is het laagste cijfer sinds 1997. Uiteraard gaat het hier enkel om vergunningsplichtige, dus vaak grondige renovaties, en worden de kleinere renovaties niet meegeteld, maar toch zijn deze cijfers alarmerend. De VCB voegt hier nog aan toe dat heel wat woningen in Vlaanderen aangekocht worden zonder dat de kopers ze nadien grondig renoveren omdat er na aankoop van de woning onvoldoende budget is voor renovatie.

Minister, wat is volgens u de oorzaak van het sterk gedaalde aantal vergunde woningrenovaties in 2017?

Hoe kadert u het laag aantal woningrenovaties in de context van het Renovatiepact? Zult u het pact bijsturen of aanpassen?

Plant u, los van het Renovatiepact, nog andere acties om de renovatiegraad in Vlaanderen op te krikken? Zo ja, welke en op welke termijn?

Op een schriftelijke vraag antwoordde u mij dat het VEA de mogelijkheden voor een rollend renovatiefonds bestudeert, dat gebaseerd is op een concept van een renovatiefonds in Gent dat uitgewerkt is door CLT. Dit zou noodkopers toelaten hun woning energetisch te renoveren zonder dat de begunstigde het beschikbaar gestelde bedrag meteen moet beginnen terugbetalen in maandelijkse schijven. De terugbetaling kan gebeuren op het moment dat de gerenoveerde woning zou worden verkocht. Wat is de stand van zaken van dit onderzoek, en wanneer zullen de resultaten hiervan bekendgemaakt worden?

– *Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik kan u geen sluitend antwoord geven op de vraag waarom het aantal vergunde woningrenovaties zo zwaar daalde in 2017. De jaren voordien schommelde het aantal steeds rond de 16.000. Wellicht ligt een samenspel van factoren aan de basis van deze opmerkelijke daling. Naast de impact op de verbouwbudgetten van striktere eisen op het vlak van eigen inbreng die banken stellen bij woonleningen, is er de afgelopen jaren ook een duidelijke tendens naar meer nieuwbouwappartementen. Tegelijk blijkt uit de notarisbarometer dat 2017 het drukste jaar ooit op de Belgische vastgoedmarkt was. Tegelijk echter werden heel wat minder woonleningen afgesloten, waaruit blijkt dat er dus meer wordt gekocht zonder een beroep te doen op een krediet. De notarissen zien een toename van beleggers op de vastgoedmarkt. De afgelopen jaren kenden we ook een constante verhoging van de verkoopprijzen van woningen. Na aankoop blijkt er dan vaker onvoldoende budget over, of wordt de renovatie in fases aangepakt, zonder bouwvergunning.

Daarnaast beïnvloeden de lage aardgas- en stookolieprijzen ook duidelijk de behoefte aan energetische renovaties. De economische impuls om te investeren in energiebesparende maatregelen is kleiner geworden. We zien dat alle EU-landen hiermee kampen en de renovatiemarkt niet de verhoopte groei kent. Het tegendeel doet zich eerder voor. Bijvoorbeeld in het Waalse Gewest was in 2017 ongeveer 40 miljoen euro beschikbaar voor energiepremies. Hiervan kon maar ongeveer de helft benut worden door de forse terugval van het aantal aanvraagdossiers. In Vlaanderen hebben wij ook een zekere terugval van het aantal energiepremies gekend, maar in veel mindere mate.

Ik deel de mening dat de renovatiegraad de komende jaren drastisch moet verhogen om het langetermijndoel voor de energieprestatie van het Vlaamse woningpark te behalen. In het kader van het Renovatiepact wordt momenteel hard

gewerkt aan de lancering van de woningpas later dit jaar en aan het met gericht renovatieadvies verrijkte EPC in 2019. Eigenaars van bestaande woningen kunnen zo veel gericht worden geïnformeerd over het renovatietraject en het inzicht in de renovatiekosten dat het EPC+ zal bieden, zal wellicht ook op termijn een prijsdrukkend effect hebben op de minder goed presterende woningen. De stuurgroep van het Renovatiepact accentueerde recent nog het belang van mechanismen die de verkoopprijs van slecht presterende woningen kunnen doen dalen. Ik meen dat een goed doordachte aangepaste woonfiscaliteit een structureel antwoord kan bieden, ook daar zetten we stappen in die richting.

Ik zie het Renovatiepact als een dynamische samenwerking tussen overheid, burgers en de ruime groep geëngageerde stakeholders. Bijgevolg zal er altijd ruimte zijn voor aanpassingen en bijsturingen. Het VEA zet met het met EU-middelen gefinancierde 'BE REEL!-project' (Belgium Renovates for Energy Efficient Living) tot 2024 in op een verhoogde zichtbaarheid van diepgaande renovatie.

Voor het idee rond een rollend renovatiefonds heeft mijn kabinet reeds met het VEA een voorstel besproken. De focus ligt daar op de meest kwetsbare eigenaars. De praktische modaliteiten moeten nog verder worden bestudeerd, vooraleer een definitieve beslissing hieromtrent kan worden genomen, naar verwachting nog voor de zomer.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, ik dank u voor uw eerlijk antwoord dat het betreurenswaardig is te moeten vaststellen dat het aantal renovaties in 2017 zo sterk gedaald is, in combinatie met een terugval van de energiepremies.

Minister, ik ben het met u eens als u zegt dat het Renovatiepact een dynamisch gegeven is. We kijken ook uit naar de lancering van de woningpas en naar de lancering van EPC+. Zeker wat EPC+ betreft, hopen we echt dat wat daarbij komt, namelijk al een aantal maatregelen die worden meegegeven inzake renovaties en een kostenbenadering die zal worden meegegeven, een prijscorrectie in de hand zal werken. We moeten immers jammer genoeg vaststellen dat het EPC zoals dat nu bestaat, niet echt een prijscorrectie met zich meebrengt. We hopen dus dat dat echt een onderhandelingsstool zal worden vanaf 1 januari 2019.

Ik ben ook blij te vernemen dat er wordt gewerkt aan de modaliteiten voor een rollend fonds en dat we daarvan voor de zomer de resultaten mogen verwachten. We kijken daarnaar uit.

Minister, misschien nog één ding. Ik heb begrepen dat de Vlaamse Regering een voorstel heeft uitgewerkt. We weten allemaal dat het heel moeilijk is om de 6 procent btw voor sloop- en vervangingsbouw te verkrijgen, wegens Europa en om nog andere redenen. Er zou werk zijn gemaakt van een korting op de onroerende voorheffing als een woning op de leegstandslijst staat. Ik wou toch nog eens polsen wanneer die maatregel in werking zou treden. Worden er nog andere maatregelen uitgewerkt inzake fiscaliteit? We weten allemaal dat op 1 juli de verlaagde registratierechten van kracht zullen worden. Dat zal ook wat extra budget teweegbrengen bij kopers, dat ze hopelijk inzetten op renovatie. Kunt u een woordje uitleg geven bij die korting op de onroerende voorheffing?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mevrouw Taeldeman, wat dat laatste betreft, dat is een beslissing die de Vlaamse Regering tijdens haar zitting vrijdag heeft genomen. Dat gaat over de rationalisatie van het decreet. We hebben het dan over de onroerende voorheffing. Dat gaat in op 1 januari 2019.

Onroerende voorheffingen worden altijd bepaald op 1 januari. Dat is alles wat te maken heeft met winkels in winkelgebieden waar woningen boven komen, en ook met leegstaande panden die op die leegstandslijst staan. Als je op dat vlak een initiatief neemt, dan gaat dat in vanaf 1 januari 2019.

Valerie Taeldeman (CD&V): Is dat een korting voor vijf jaar?

Minister Bart Tommelein: Dat is voor de duur van vijf jaar, ja. Dat gaat in feite vooral over bestaande maatregelen die te weinig effect hadden omdat de drempels te hoog waren. We hebben dat dus gerationaliseerd. We hebben dat bekeken. We konden kiezen tussen afschaffen en bijwerken. We hebben beslist het te verbeteren en een aantal maatregelen te verruimen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitrol van de digitale meters – 1702 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitrol van de digitale meter – 1806 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitrol van de digitale meter naar aanleiding van nieuwe gegevens en de voorstelling van het concrete model – 1827 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Voorzitter, deze vraag is eigenlijk ingediend nog voor de communicatie is gebeurd van afgelopen donderdag, waarbij de digitale meter werd voorgesteld. Ik heb dan uiteraard een nieuwe vraag ingediend, maar gezien de timing die moet worden gerespecteerd, staat die er nu niet bij. Een aantal vragen zijn dus waarschijnlijk al beantwoord, maar de essentie blijft wel overeind, namelijk dat ik denk dat er vandaag de dag toch nog heel wat vragen te stellen zijn over die invoering van die digitale meter. Wat mij betreft, zijn de meeste vragen nu te stellen over het hele verhaal van Atrias dat daarrond zwerft. Er circuleren toch wel wat scenario's die me toch wel wat zorgen baren, niet alleen over het uitstel waarin opnieuw werd voorzien. We weten nog altijd niet wanneer heel die software operationeel is, maar nu al circuleert dat dat nog minstens twee jaar zal duren. Anderen hebben het zelfs over nog vier jaar. Er circuleren bedragen die nodig zijn om het verhaal af te ronden, tussen 100 en 400 miljoen euro. We vangen dus heel veel onduidelijkheden op, en ik denk dat het nu het moment is om misschien toch dringend een hoorzitting te vragen, om die betrokken partners uit te nodigen die ons daar meer uitleg over kunnen geven. Ik zal dat straks ook voorstellen bij de regeling van de werkzaamheden.

Ik koppel de uitrol van de digitale meter onlosmakelijk aan het project Atrias, want willen we die slimme meter echt voor honderd procent operationeel hebben, dan hebben we ook het hele verhaal van Atrias nodig. Ik denk dat we als parlement, maar ook als samenleving, er nood aan hebben om dat project op te volgen. We zouden vooral willen weten wat de kostprijs is die ter zake nog te voorzien is. Zal dat een impact hebben op de factuur? Er zijn tal van vragen. Minister,

ik denk niet dat u die kunt beantwoorden, want u bent misschien wel minister van Energie, maar u bent nog altijd niet verantwoordelijk voor Atrias.

Ik denk dus dat u ons ter zake niet alle antwoorden zult kunnen geven, maar we zullen die antwoorden wel nodig hebben voor het ontwerp van decreet dat we binnenkort zullen bespreken en dat de uitrol van die digitale meters mogelijk moet maken. Collega's, ik hoop dus dat jullie straks zullen steunen dat we op korte termijn de vraag stellen aan bijvoorbeeld de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), aan de auditeur die nu bezig is binnen Atrias, aan die crisismanager om toch eventjes langs te komen en ons uit te leggen waar men vandaag staat. Ik denk dat dat heel wat mist zal doen verdwijnen en heel wat antwoorden zal geven op vragen die er vandaag zijn.

Deze vraag gaat eigenlijk meer in de richting van extra verduidelijking, omdat we via de media van een bevriend collega-parlementslid uit de meerderheid hebben vernomen dat de uitrol van de digitale meter een half miljard euro goedkoper zal zijn dan de kosten-batenanalyse die de VREG in 2017 heeft gemaakt. (*Opmerkingen van Andries Gryffroy*)

U voelt zich aangesproken. U hebt dat gezegd, ja. In het staatsblad van Limburg stond dat de uitrol van de digitale meter goedkoper zal zijn. Op zich was dat nieuws dat we met veel plezier lazen, maar echt studiewerk om dat te bevestigen heb ik tot op vandaag nog niet gevonden. Minister, het lijkt me dus evident dat we die vraag aan u stellen. U hebt zelf afgelopen week aangekondigd dat u een geactualiseerde kosten-batenanalyse zult vragen aan de VREG. Hebt u er een zicht op wanneer die kosten-batenanalyse is geactualiseerd? Of ligt er al iets op tafel dat die uitspraak van een besparing van een half miljard euro al kan bevestigen? U hebt in de plenaire zitting ook gezegd dat u een oplossing wilt uitwerken voor consumenten die om gezondheidsredenen een probleem ervaren met de digitale meter, meer bepaald door de straling. Hebt u daar intussen ook al een oplossing voor gevonden? In de kosten-batenanalyse stond dat een uitrol van de digitale meter over twintig jaar het meest interessant zou zijn, en zelfs goedkoper zou zijn dan een uitrol over tien jaar. Afgelopen week had u het over vijftien jaar als periode om het helemaal uit te rollen. Kunt u daar misschien wat meer uitleg over geven? Waarom hebt u gekozen voor vijftien jaar en niet voor de twintig jaar die in de kosten-batenanalyse stond? Op welke manier gaat u de uitrol bij de prioritaire doelgroepen juist organiseren? In welke timing is daar nu exact voor voorzien?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat we het er allemaal toch over eens zijn, hopelijk, dat de uitrol van de digitale elektriciteitsmeter in Vlaanderen een belangrijk onderdeel is van de belangrijkste stap voor onze energietransitie. We hebben daar inderdaad een tijdje over gediscussieerd. Tot mijn ergernis vond zelfs de regulator dat het woordje 'digitale' niet kon, dat dat een 'slimme' meter moest zijn. Hier spreken we echter duidelijk over een digitale meter. Dat moet de start van een slim netwerk mogelijk maken. Begin 2017 zijn afspraken gemaakt over de gefaseerde omschakeling. Ik dacht altijd dat vijftien jaar was afgesproken, dus ik vind het bizar dat u daar nu plots aan twijfelt. Het kan wel zijn dat dat anders was in studies, maar in de schoot van de regering heeft men altijd publiekelijk gesproken over vijftien jaar. Men kiest doelbewust voor een basismodel. De consumenten hebben dan de mogelijkheid om te weten wat ze verbruiken. Willen ze meer, dan zijn er de nodige opties: daar kunnen eventueel apps op worden aangesloten, en dan maakt men die digitale meter slim. Voor diegenen die mee waren in Californië, we hebben daar de toepassingen gezien. Soms worden ze gebruikt, soms worden ze niet gebruikt, maar dat is dan een beslissing van de consumenten zelf.

Hoe zal dat lopen? Zoals ik in het Belang van Limburg, het staatsblad van de provincie Limburg, duidelijk heb gemeld, zal de markt daarop inspelen. De markt zal zeggen: er is een markt om bij al mijn klanten een slimme app te hangen want dan kan ik spelen met die klanten zonder dat ze aan comfort inboeten, en daarvoor zal ik die klanten een beloning geven. Dat zijn de marktmodellen. Daar moet de overheid zich niet mee bemoeien.

Ook al is dat volgens mij een positief verhaal, toch moeten we vaststellen dat de digitale meters geregeld negatief in de media komen. In de plenaire vergadering hadden we het eens over elektrohypersensitieve mensen. Recentelijk bond Test-Aankoop opnieuw de kat de bel aan door aan te geven dat de Vlaming het recht moet hebben om een digitale meter te weigeren. Mijn antwoord in de plenaire vergadering was zeer duidelijk: neen, tenzij we ermee akkoord gaan om naar Britse toestanden te gaan, waar niet iedereen een teller heeft. Wat niet kan worden gemeten, wordt verdeeld over de massa op basis van het aantal aftappunten. Dat is zeer ondemocratisch, want iemand met veel aftappunten betaalt dan meer dan iemand met weinig aftappunten, maar met misschien een hoger verbruik. Neen, de basis is dat wat hier wordt gemeten, ook wordt gefactureerd, en dat is ook maar correct.

Ze pleiten ook voor het invoeren van de opt-outclausule. Daarmee kun je de consumenten laten kiezen of je de communicatiemodules wel of niet laat werken. Ook daarop zeg ik: neen. Je kunt niet met twee systemen werken. Je kunt niet bij sommige mensen langsgaan om naar hun verbruik te kijken, en bij andere niet, waar het dan wel automatisch gebeurt. Je werkt met een basisconcept.

Test-Aankoop vraagt ook naar de bijkomende studie over de exacte kostprijs voor de consument. Ik hoop dat die berekening wordt gedaan in functie van alles, dus niet alleen mijn investeringskost, maar ook mijn besparing op basis van Operating Expenditures (OPEX). Als ik geen mensen meer moet uitsturen om misschien meer dan één keer ter plaatse te gaan controleren, is dat ook een uitgespaarde kost.

Dan is er ook nog het feit dat je verplicht bent om in de komende jaren iets te doen, want die Ferrarimeter verdwijnt van de markt. Straks zijn we, blijkbaar samen met enkele andere landen, het enige land dat geen digitale meter zal hebben. Waar zijn we dan eigenlijk mee bezig als we enerzijds pleiten voor een energietransitie, en anderzijds de mensen niet een beetje dwingen om daaraan deel te nemen?

Het kabinet reageerde toen dat het een slecht idee is om te discussiëren over wie een digitale meter wel of niet kan weigeren. Dat is ook correct. Een digitale meter kun je niet weigeren, je kunt geen enkele meter weigeren.

Collega Beenders, ik wil u een persoonlijk feit vertellen. Ik heb altijd spijt dat ik geen digitale watermeter heb. Heel veel mensen verbruiken te veel water omdat ze kleine waterlekken hebben. Die kleine waterlekken zie je niet op een gewone watermeter. Die zie je pas bij je eindafrekening: hoe komt het dat ik plots dubbel zoveel heb verbruikt? Dat komt bijvoorbeeld omdat de veiligheidsklep van mijn boiler stuk is. Dat heb ik zelf meegemaakt. Met een digitale watermeter, die zelfs niet eens slim is, zou je een alarm kunnen instellen en onmiddellijk op de hoogte worden gebracht dat je een constant minimaal verbruik hebt. Dat is goed voor de burger, want die kan daardoor besparen op zijn waterverbruik.

Moeten we constant alles in vraag stellen? Neen, we moeten duidelijk vooruitgaan. De digitale meter moet er komen. Die slim maken is een keuze van de burger, van de markt en dat zal of kan voor iedereen anders zijn. De Privacycommissie had uiteindelijk geen opmerkingen meer over de uitrol van de digitale meter. Toen werd gezegd dat de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) een bijkomende studie zou maken.

Minister, wanneer zult u aan de VREG de opdracht geven om de studie over de kosten voor de uitrol van de digitale meter te actualiseren? Zal daarbij wat Test-Aankoop vraagt, ook worden bestudeerd? Het is niet omdat ik niet akkoord ga met hun vraag, dat de studie niet kan worden gemaakt.

Minister, ik merk dat de afspraken blijvend ter discussie worden gesteld. We komen altijd terug op hetzelfde verhaaltje. Misschien is de communicatie onvolgende. Er is een website, ja, maar er zijn heel veel websites. Misschien moeten we dit op een andere manier aanpakken. Wat zijn uw ideeën daarover?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Alles wat nodig is om van de energietransitie een succes te maken, moeten we omarmen. Dat wil niet zeggen dat we alles zomaar blind moeten omarmen. De discussie over de slimme, neen, de digitale meter – ik zal dit woord gebruiken omdat die slim kan worden gemaakt – is in deze commissie al vaker gevoerd. Tijdens de bespreking van een ontwerp van decreet heeft Groen zich onthouden omdat er nog wat mist hing rond die digitale meter, en ook omdat de voordelen en voor wie die waren, nog niet helemaal duidelijk waren.

Groen wil zich positief en constructief opstellen, maar een aantal vragen werden niet beantwoord en pas als die beantwoord zijn, kunnen we ons er definitief over uitspreken. Ik hoop natuurlijk dat er op de vragen die vandaag worden gesteld, een antwoord komt dat tegemoetkomt aan onze bezorgdheden zodat we vooruit kunnen gaan.

Het is belangrijk dat er voor de digitale meter een draagvlak wordt gevonden. Maar, minister, u maakt het ons niet altijd gemakkelijk om de digitale meter te verdedigen voor mensen die er terecht kritische vragen over hebben. Wij hebben die ook en de antwoorden erop zijn nog niet allemaal gegeven.

Minister, gezien het belang en de grootschaligheid van de uitrol, gezien het feit dat elke Vlaming betrokken partij is, gezien de nieuwe info en gezien het feit dat nu concreet duidelijk is wie de meter zal produceren, lijkt een nieuwe kostenbatenanalyse aangewezen. Bent u bereid die te bestellen zodat duidelijk wordt wat de kosten zijn, wat de voordelen zijn en voor wie die zijn?

Er hangt nog veel mist rond de digitale meter. Het blijft onduidelijk wat en voor wie de meerwaarde zal zijn. Ik had gehoopt dat de ontwikkeling van de software voor meer duidelijkheid zou zorgen.

Nu blijkt, ook naar aanleiding van de vragen van de heer Beenders, dat hier opnieuw vertraging op zit, zodat de onduidelijkheid bestendig wordt. Kunt u mij zeggen hoe het komt dat de ontwikkeling van de software opnieuw vertraging oploopt?

U zei steeds dat Vlaanderen een van de laatste Europese regio's is die de slimme meter uitrolt, en dat we dus hebben kunnen leren van buitenlandse experimenten. Ik heb de laatste weken ervaringen en evaluaties gelezen van die uitrol in andere Europese landen, en die stellen me niet gerust. Waarom denkt u dat wij het met de informatie en de kennis die we hebben, beter zullen doen?

U zei eerder dat u bereid bent de communicatie 'opt-out' te bekijken of oplossingen zou zoeken voor mensen die gevoelig zijn voor draadloze signalen. Hebt u hierrond al concrete beslissingen genomen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Nu er zicht is op de concrete kosten voor de gekozen digitale meter, heb ik aan de VREG gevraagd om de kostenbatenanalyse (KBA)

met de reële cijfers te actualiseren. Het is dan ook wijselijk de update van de KBA af te wachten alvorens over het globale kostenplaatje verdere uitspraken te doen.

Ik heb het er een beetje moeilijk mee dat men laat uitschijnen dat we een kostenplaatje gemaakt hebben maar dat het waarschijnlijk overschat is, om dan gedurende weken aan een stuk Vlaanderen aan te vallen met de kostprijs van de digitale meter die iedere keer in het groot wordt uitgelicht op alle mediakanalen, terwijl iedereen weet dat het niet juist is. Dat vind ik nogal bedenkelijk. Als men aan mijn adres laat weten dat men het moeilijk heeft met de communicatie rond de digitale meter, mijnheer Danen, dan kan ik zeggen dat ik het nog veel moeilijker heb met de communicatie rond de digitale meter van anderen. Dit is de mensen bang maken, dit is onjuiste informatie, het is onvolledige informatie, met één bedoeling: verwarring zaaien. Ik betreur dat. Meer zal ik daar niet over zeggen.

Wel is het zo dat de KBA onvermijdelijk zal blijven gebruikmaken van bepaalde aannames. De KBA zal steeds een inschatting blijven. Ik hoop dat bij verdere communicatie de voor- en tegenstanders van de digitale meter dat er eens bij zeggen, dat het om een inschatting gaat, en niet over reële cijfers. Het zal ook afhangen van het individuele gedrag van de consument en wat hij zelf doet met zijn digitale meter. De vermoedelijke kostprijs van de digitale meter tegenover de andere meter is een brutoprijs. De positieve effecten op individueel vlak zitten daar niet in. De individuele effecten zullen bij iedereen anders zijn, soms zullen er geen zijn, soms zullen er vele zijn.

De vraag die ik aan de VREG stelde, is een herberekening van de KBA van 9 mei vorig jaar, en die vertrok vanuit de conceptnota. De 'opt-outclausule' wordt hierin dus niet bestudeerd. Wel is het zo dat in 2012 in de KEMA-studie (Keuring van Elektrotechnische Materialen Arnhem) een analyse is gemaakt van het scenario met een vrijwillige uitrol. Daaruit bleek dat een vrijwillige uitrol de globale baten sterk doet dalen en vanuit een financieel-economisch oogpunt een zeer risicovolle optie is.

De keuze van de Vlaamse Regering staat dan ook vast, want de ferarismeter wordt niet meer gemaakt. Ik heb gelezen dat organisaties zoals Test-Aankoop zeggen dat we dat kunnen vragen. Natuurlijk kan dat. Als ik aan een bedrijf vraag om de oude koortsthermometers met kwik te maken, zal ik er wel één vinden. Als we maar genoeg betalen, zullen ze wel produceren. Of dat nog zinvol is, dat is iets anders. De ferrarismeter wordt niet meer geproduceerd voor het groot gebruik. Dat kan trouwens niet.

Het ging net zo met de vaste telefoons en met de tv. Wie koopt er vandaag nog een analoge tv? Ik heb de discussie daarover, mijnheer Danen, nog niet zo lang geleden in dit Vlaams Parlement meegemaakt. Men vroeg toen dat we niet iedereen zouden verplichten om een digitale tv te kopen. Natuurlijk niet, maar men moet wel begrijpen dat de digitalisering niet tegen te houden is.

We hebben de digitale meter broodnodig – daar zijn we het over eens – om de omslag te maken van het huidige energiesysteem naar dat van de toekomst.

Zoals ik eerder al heb gezegd in de plenaire vergadering van 14 maart en de commissievergadering van 21 maart bestudeer ik wel de piste, inclusief de noodzaak, om in zeer uitzonderlijke gevallen, zoals aangetoonde elektrohypersensitiviteit, te voorzien in een meter die op afstand kan communiceren door middel van bekabeling in plaats van via 4G. In de huidige lastenboeken is niet in een UTP-poort voorzien, zoals gangbaar in West-Europa. Ik benadruk nogmaals dat in de lastenboeken de stralingsproblematiek zelf wél is meegenomen en dat de meters die communiceren via 4G, voldoen aan de Europese en Vlaamse wetgeving, waarbij de Vlaamse wetgeving rond straling bovendien strenger is.

Op de timing van de uitrol kan ik vandaag nog geen einddatum plakken. De richtdatum zal worden vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering dat in voorbereiding is, doel is om dit in vijftien jaar rond te hebben. Er moet hierbij een evenwicht worden gezocht tussen een snelle uitrol, waarbij iedereen zo snel mogelijk over de baten van de digitale meter kan beschikken, tien jaar bijvoorbeeld, en een tragere uitrol, waarbij kosten meer gespreid kunnen worden, bijvoorbeeld twintig jaar.

De distributienetbeheerders staan in voor het vormgeven van de praktische kant van de uitrol, inclusief de uitrol bij de prioritaire doelgroepen, maar de Vlaamse Regering zal hier uiteraard richtlijnen voor vastleggen. Deze modaliteiten en richtlijnen worden vastgelegd in het besluit dat in voorbereiding is.

Als u vraagt naar de oorzaken van de vertraging bij Atrias, moet u eigenlijk bij de distributienetbeheerders gaan aankloppen. Ik stel voor dat alle vertegenwoordigers van onze politieke partijen in de distributienetbeheerders hard op die deur kloppen.

Want het is gemakkelijk om te vragen naar de oorzaken van die vertraging, maar ik wil erop wijzen dat dit geen project is dat recent werd opgestart. Dit project loopt al een hele tijd en is opgezet door de vijf grootste distributienetbeheerders waaronder de Vlaamse distributienetbeheerders Eandis en Infrax. Ze nemen de leiding van deze operatie niet zelf in handen hoewel zij als Vlaamse distributienetbeheerders wel de grootste zijn. Ze hebben mij, na herhaaldelijke vragen tot verantwoording voor de vertraging, gemeld dat ze de complexiteit van de uitdaging sterk hebben onderschat.

Bovendien is er gekozen voor een zogenaamde big bang: de overgang moet gelijktijdig gebeuren door alle marktpartijen. Alle marktpartijen moeten dus klaar zijn voor een 'go live' kan plaatsvinden. Ook dit heeft een invloed op de datum van ingang. Ik zei het al: ik ben ontgoocheld, zeer zwaar ontgoocheld over deze vertraging en heb opnieuw aan de distributienetbeheerders laten verstaan dat een nieuwe vertraging van Atrias niet door de beugel kan.

De vertraging in de lancering van Atrias heeft wat mij betreft echter geen invloed op de uitrol van digitale meters. Appontwikkelaars zullen in het overgrote deel van de gevallen gebruikmaken van de informatie die uit de lokale gebruikerspoorten van de digitale meter stroomt, in het huidige model een P1- en een S1-poort. Deze zijn operationeel zodra de digitale meter wordt geplaatst en zullen geen last ondervinden van een de vertraging bij Atrias.

Er is altijd een voordeel. Een bekende Nederlandse voetballer zei ooit: elk nadeel heb zijn voordeel. Het voordeel is dat Vlaanderen een van de laatste in Europa is om te starten met de uitrol. We kunnen dus profiteren van een metermarkt die matuurder is en dus ook goedkoper. We kunnen en moeten leren uit de evaluaties en ervaringen in andere EU-landen, maar we mogen niet uit het oog verliezen dat deze evaluaties vaak betrekking hebben op oudere generaties van meters en veelal ook op de uitrol van slimme meters. In Vlaanderen kozen we voor een digitale meter die je zelf slim kunt maken via de zogenaamde gebruikerspoorten. En net met betrekking tot de poorten konden we ook innovatiever zijn dan die regio's die eerder startten met de uitrol. Zo zal de digitale meter in Vlaanderen uniek zijn omdat deze voorzien is van een supersnelle poort, de S1-poort, die meer mogelijkheden biedt dan de standaard P1-poort.

De uitrol van digitale meter is een constant proces en we zullen onszelf blijvend moeten evalueren. Er is wel één ding dat nooit zal veranderen: negatieve communicatie en de mensen bang blijven maken voor de digitale meter, dat zal nooit helpen. Dat helpt niemand vooruit.

Mijnheer Gryffroy, wat het verbeteren van de communicatie betreft, wil ik erop wijzen dat de website www.digitalemeter.be al zeer toegankelijk is, inclusief visualisatie door middel van een filmpje. De mensen moeten er natuurlijk ook naar willen surfen.

Ik heb ook al gezegd dat we moeten communiceren wanneer het nodig is. Zaken die nog niet tastbaar zijn en die nog niet bestaan, zijn sowieso veel moeilijker uit te leggen dan iets wat de mensen kunnen zien.

Het model is nu bekend. We hebben het vorige week voorgesteld en erover gecommuniceerd. Hoe meer de digitale meter tastbaar wordt, hoe gericht de communicatie.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Minister, voor u is Atrias niet gelinkt aan de uitrol van de digitale meter omdat er blijkbaar geen gevolgen zijn. Ik denk dat het iets verder gaat want die problemen bij Atrias hebben volgens u misschien geen impact op de digitale meter maar wel op de factuur. Ik denk dat dit nu net is waar we antwoorden op moeten krijgen want het ene wordt wel gekoppeld aan het andere wanneer het over communicatie gaat. Zonder Atrias zult u de digitale meter niet 100 procent slim krijgen, misschien 80 procent maar niet 100 procent. Er is dus wel degelijk een invloed van Atrias op die uitrol van de digitale meter om hem 100 procent slim te krijgen.

U hebt zelf aangegeven niet tevreden te zijn met die vertraging. Het is dan ook echt noodzakelijk om de verantwoordelijke naar het parlement te roepen en uitleg te laten geven. Mijn vraag is dan ook of u zelf al gedetailleerd geïnformeerd bent over die problemen bij Atrias. Zij hebben misschien gezegd dat ze de complexiteit hebben onderschat maar bent u vandaag op de hoogte van de scenario's die circuleren om het probleem op te lossen? Kent u de financiële impact die dit kan hebben? Weet u waar we voor staan om heel deze problematiek opgelost te krijgen of hebt u die informatie nog niet ontvangen? Ik denk dat we dit debat dringend moeten voeren en open en transparant moeten communiceren, ook naar de Vlamingen, over de impact van die problemen bij Atrias voor de factuur.

U zegt dat er heel negatief wordt gecommuniceerd en dat mensen bang worden gemaakt, maar dat gaat hier niet op. Ik heb alleen terechte vragen gelezen van bijvoorbeeld de Liga voor Mensenrechten, Test Aankoop en andere, die terechte vragen stellen in dit debat waar ze geen antwoord op krijgen. Die mensen nu de mond snoeren en zeggen dat zij de Vlamingen bang maken, is toch wat kort door de bocht. Ik stel voor dat we in dit parlement die vragen proberen te beantwoorden, de ongerustheid wegnemen, de juiste cijfers communiceren en op die manier proberen de energietransitie te omarmen met de digitale meter.

Ik ben misschien kritisch in dit dossier, maar ik moet nog overtuigd worden, dat heb ik ook altijd gezegd. Op dit moment zie ik almaar meer vragen opduiken. De reactie daarop is dat we overdrijven en de mensen bang zouden maken, en dat betreurt ik. Ik vind dat we net bij een dergelijk belangrijk dossier, een miljarden-dossier, open en transparant moeten communiceren, maar ik zie alleen meer vragen opduiken dan er antwoorden worden gegeven. Ik hoop dat de collega's die transparantie ook willen, ook willen weten wat de effectieve kost zal zijn van die slimme meter, wat de baten zullen zijn en wat de kost van Atrias zal zijn. Daarom zou het goed zijn om hier snel een hoorzitting te kunnen organiseren.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat we twee discussies een beetje met elkaar vermengen. Er is een link, maar geen 100 procentlink. Er is de discussie over Atrias, die inderdaad zeer vervelend is want, als we iets willen forceren, is er onze complexe staatsstructuur die de uitrol van de digitale meter belemmert. Laat dat duidelijk zijn. Er zijn ook al gegevens beschikbaar. De vraag zal enkel

zijn hoe vaak de MIG 6, de opvolger van de MIG 4, informatie zal doorsturen. Is het 24 keer per dag of 100 keer per dag? Het gaat erover hoeveel capaciteit men kan opbouwen. Het gaat er misschien over dat er een uitstel is van een jaar voor bepaalde applicaties, maar niet voor alle applicaties is er een uitstel, want die kunnen wel werken met gegevens van de MIG 4.

Voor mij gaat het erom – en daar treed ik de minister bij – dat men niet altijd alles in een negatief daglicht moet stellen. Als je zelf een pleitbezorger bent van een groene-energietransitie, dan is dit een superbelangrijk onderdeel ervan. Als-tublieft, laat het dan ook vooruitgaan en laat het dan ook gaan. Daarmee betrek je de burger bij een groene-energietransitie. Nu ligt de burger, eerlijk gezegd, niet wakker van het klimaat. Hij ziet in het beste geval twee schijfjes ronddraaien, een dag en een nacht. Dat heeft toch niets te maken met zonne-energie of met wind, integendeel. Er kan veel wind zijn overdag of 's nachts, je moet kunnen ingrijpen op het moment dat er meer hernieuwbare energie beschikbaar is. Daarom moeten we verdomd zo snel als mogelijk de digitale meter kunnen uitrollen, anders heeft het eigenlijk geen zin en blijven we werken met de dag- en nachtdraaier, die indertijd is uitgevonden door bepaalde leveranciers omdat het hen goed uitkwam. Het is totaal uit de mode.

Wat belangrijker is – en ik denk dat we die discussie ook duidelijk moeten stellen –, is dat Test-Aankoop niet enkel vraagt of de mensen mogen kiezen tussen hun huidige meter en een digitale meter, maar ook vraagt of de communicatiefuncties van de nieuwe digitale meter mogen worden uitgeschakeld. Wij zeggen duidelijk neen, maar ik zou ook graag van u duidelijk uw antwoord horen. Wij zeggen neen omdat we geen twee concepten naast elkaar willen, zijnde een digitale meter met communicatiemodule en een zonder communicatiemodule.

Het klopt dat de website een leuke website is, maar ik heb het aan de brave journalisten van Het Belang van Limburg ook moeten uitleggen met de nodige 'tastbare' zaken, als ik het zo mag uitdrukken: Wat is een wasmachine, hoe moet je die koppelen enzovoort? Ik heb voorbeelden gegeven uit het dagelijkse leven. Het enige wat je kunt doen, is de boer op gaan om het te gaan vertellen, maar het is jammer dat je intussen constant wordt tegengewerkt door mensen die het allemaal kritisch willen bekijken omdat het niet past in hun groene verhaal.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik weet dat wij met Groen altijd heel genuanceerd zijn geweest in het debat over de digitale meters, en ik wil dat ook blijven. Dat maakt het voor ons natuurlijk niet altijd makkelijk om ertussenin te geraken, maar voor de intellectuele eerlijkheid wil ik dat wel blijven doen, waarmee ik niet wil zeggen dat de anderen dat niet of minder zijn.

Ik heb mij onthouden bij de voorstelling van het ontwerp van decreet omdat een aantal vragen onduidelijk zijn en blijven. Ik krijg heel wat mails over de digitale meters. U zult die allicht ook krijgen, en nog veel meer dan ik. Ik stel vast dat heel wat vragen onbeantwoord blijven. Ik zou dus ook willen voorstellen om de website nog beter te maken en uit te breiden en om telkens wanneer er nieuwe vragen komen, de antwoorden te publiceren. Het probleem is dat, als ik vragen krijg waarop ik het antwoord niet weet, terwijl ik het dossier toch van heel nabij opvolg, het een heel groot probleem is voor de draagvlakopbouw. Als er heel wat onduidelijkheid is, dan geef je de kans aan anderen om nog meer mist te spuien rond die digitale meter en dan heb je het eigenlijk voor een deel zelf gezocht. Ik ben misschien streng in mijn woorden, maar ik ben er wel van overtuigd dat, als we een draagvlak willen creëren, de vragen moeten kunnen worden gesteld zonder taboes, hier in het parlement, maar ook door de burgers, en de antwoorden ook moeten kunnen worden gegeven. Als we de antwoorden niet kennen, dan

moet ook duidelijk worden gemaakt waarom we ze niet kennen en wanneer ze er wel zullen zijn. Natuurlijk zullen we niet iedereen kunnen overtuigen, dat weet ik ook wel, maar ik ben er wel van overtuigd dat we meer mensen moeten kunnen overtuigen dan nu het geval is.

Dus, voor de communicatie en de draagvlakopbouw zie ik toch heel wat gemiste kansen. Ik denk dat er nog wat tandjes kunnen worden bijgestoken en, minister, ik zou echt willen vragen om dat ook te doen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Als het over communicatie gaat, als het over voluntarisme gaat, als het over optimisten gaat, dan bent u bij mij aan het juiste adres. Ik doe dat ook, maar zoals ik al zei tegen de heer Gryffroy, weet ik uit ervaring en uit mijn communicatiekennis dat communiceren over iets wat niet tastbaar is, veel moeilijker is. Er is een manier van over die digitale meters te spreken, ontstaan die de mensen bang heeft gemaakt, en dat betreurt ik. Dat betekent dat ik in mijn communicatie moet wachten tot het tastbaar is voor de mensen, tot ik kan tonen wat die digitale meter kan, wat hij doet en wat hij niet doet.

Voor de rest ben ik ervan overtuigd, mijnheer Beenders, dat de commentaren die ik krijg, allemaal terechte vragen en commentaren kunnen zijn, maar ik kan ze ook allemaal weerleggen. Als ik de vertegenwoordiger van Test-Aankoop op televisie hoor verklaren dat de kosten van die digitale meter dan maar integraal door de distributienetbeheerders moet worden gedragen en niet naar de consument moeten gaan, dan heeft Test-Aankoop nog altijd niet door dat de kosten van de distributienetbeheerders worden doorgerekend aan de consumenten. Het niveau van uitspraken van bepaalde mensen die zogenaamde belangengroepen vertegenwoordigen, is, wat mij betreft, dan echt bedenkelijk geworden. Ik heb er moeite mee als men dergelijke uitspraken mag doen op televisie zonder dat er een kritische noot tegenover wordt gezet, maar de kritische noot mag wel naar de minister komen, die in feite niet verantwoordelijk is voor de uitrol en voor het beheer ervan, die enkel maar het digitale werk moet doen.

En, mijnheer Danen, ik ben blij dat u zich virtueel onthouden hebt op een virtueel ontwerp van decreet dat hier nog niet eens ter sprake is gekomen in het parlement. U hebt straks de kans om dat te doen als het ontwerp van decreet naar hier komt, maar u kunt zich nog niet onthouden hebben, want er is nog geen ontwerp van decreet geweest.

Als je Atrias bekijkt, en wat we daar aan het doen zijn met de impact op de factuur... Ik doe dat niet graag, mijnheer Beenders, maar heel de ontwikkeling van het concept is niet onder mijn ministerschap ontstaan. De vorige minister van Energie zal daar ook wel een duit in het zakje gedaan hebben en aan de verschillende distributienetbeheerders of aan Infrax en Eandis gevraagd hebben om een aantal voorbereidingen te treffen. Als het parlement niet akkoord gaat met wat de distributienetbeheerders en de VREG daarmee doen, dan is het aan het parlement om de mensen die verantwoordelijk zijn voor de uitrol en de controle daarop, hier zelf te bevragen. De VREG is een orgaan van uw parlement. U hebt de vertegenwoordigers aangeduid. Als u het niet eens bent met de VREG en de impact van de digitale meter op de factuur, dan moet u aan de VREG vragen wat ze daarvan vinden. *(Opmerkingen van Rob Beenders)*

U bent parlements lid. U kunt een hoorzitting vragen. Zorg dat u een meerderheid hebt om een hoorzitting te vragen. Ik zal me daar als minister nooit tegen verzetten. Ik heb daar niets aan te vertellen. Ik zie u altijd met heel veel plezier naar mij wijzen, terwijl u weet dat ik voor een aantal facetten helemaal niet bevoegd ben. Voor een aantal zaken weet u dat ik zelfs niet eens verantwoordelijk ben. Als het parlement meer info wil van de VREG en als het parlement meer info

wil van de distributienetbeheerders over de uitrol van Atrias en wat daar allemaal fout is gegaan, dan stel ik voor dat u de mensen oproept.

Ben ik voldoende geïnformeerd? Ja. U insinueert dat ik niet voldoende geïnformeerd ben. *(Opmerkingen van Rob Beenders)*

Ik zeg dat ik voldoende geïnformeerd ben. Ik heb de distributienetbeheerders al verschillende keren bij mij geroepen. Zij weten dat ik daar niet mee tevreden ben. Ze weten dat ik daar zwaar ontgoo... Ik heb gevraagd om effectief maatregelen te nemen om dit zo snel mogelijk in orde te brengen. Maar als u dan zegt dat Atrias móét zijn vooraleer de eerste digitale meter uitgerold wordt, dan bent u de mensen dingen aan het wijsmaken. En u weet dat, en dat vind ik nog het ergste van allemaal. *(Opmerkingen van Rob Beenders)*

Het stond wel in de krant. U hebt gezegd: ik vraag aan de minister om de digitale meter uit te stellen. *(Opmerkingen van Rob Beenders)*

Neen, u hebt gevraagd om het uit te stellen. Zo stond het in de krant. Maar goed, we gaan daar geen discussie over voeren. Als u daar meer informatie over wilt, dan moet u maar een hoorzitting vragen met de VREG, die u alle informatie kan geven. Want ik ga ervan uit dat ook de distributienetbeheerders aan de VREG informatie moeten geven over hoe zij verder die digitale meter aanpakken.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Er zijn veel insinuaties gemaakt die niet gezegd zijn. Als een krantenartikel belangrijker is dan hetgeen ik hier nog maar net gezegd heb in de commissie, dan kan ik dat alleen maar betreuren. Ik heb net letterlijk gezegd dat u niet verantwoordelijk bent voor Atrias. U bent de bevoegde minister voor Energie. Ik heb hier ook letterlijk gezegd dat ik de oproep doe aan de collega's om een hoorzitting te houden om de verantwoordelijken naar het parlement te halen om duidelijkheid te krijgen.

Wat mij verontrust, is wat de impact van de factuur gaat zijn over de vertragingen van Atrias. Er circuleren bedragen tussen de 100 en de 350 miljoen euro. Dat zijn geen peanuts. Dat zijn scenario's die circuleren, die op papier staan, om het probleem Atrias op te lossen. Dan denk ik dat het onze taak is in het parlement om daar duidelijkheid over te krijgen. En dan is mijn vraag aan u inderdaad of u op de hoogte bent van al die scenario's die op dit moment circuleren rond Atrias. Ik denk dat we alles moeten doen om ervoor te zorgen dat dat project landt, dat dat uitgerold kan worden en dat we ten minste zicht hebben op een oplossing. Op dit moment zie ik ongelooflijk veel vragen naar mij toe komen. Blijkbaar verwijst iedereen naar iedereen. Maar het einddoel zal wel zijn dat die rekening betaald moet worden. En dan wordt dat doorgerekend in de distributienettarieven. Daarom wil ik graag nu al weten wat de impact gaat zijn voor de oplossing van Atrias. Want het is echt wel nodig, als je die digitale meter 100 procent slim wilt hebben, dat Atrias werkt. Hier ontkennen dat dat niet het geval is en dat je perfect kunt werken zonder Atrias ... Dat is niet waar. Ik denk dat we het wél met elkaar moeten koppelen en dat we het debat wél moeten voeren. En als we die antwoorden krijgen, kunnen we ook weer op die manier communiceren.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Zo iets horen opvangen tussen de 100 en de 350 miljoen euro, dat is allemaal 'wishy-washy'. Als je daar geen concrete bewijzen van hebt, moet je dat ook niet vermelden. *(Opmerkingen van Rob Beenders)*

Dat is niet 'wishy-washy'. Daar zijn cijfers van. Van uw 100 à 350 miljoen euro, daar zijn geen cijfers en geen documenten van. *(Opmerkingen van Rob Beenders)*

Het is woord tegen woord. Breng ze dan mee. Voor mij is het duidelijk: iets wat goed is, moet je niet vervangen. Maar als je het beter kunt doen, dan mag je het wel vervangen. Dan moet je het zelfs vervangen. Dat is je plicht tegenover de burger. Als ik kijk op de website, weet ik niet wat het tekort zou zijn. Ik vind het alleen spijtig dat we nog te weinig spreken over de integratie in de groene-energiemarkt. Dat is maar één zinnetje: "Maar bovenal: met een digitale meter bent u klaar voor het energiesysteem van de toekomst, met meer hernieuwbare energie en waarbij burgers zelf energie produceren." Je kunt daar veel meer mee doen.

Zelfs Mathias Bienstman van de Bond Beter Leefmilieu zei in een recent debat tegen mij: "Eigenlijk heb je gelijk. Als het gaat over de integratie van de burger in de groene hernieuwbare-energiemarkt, daar zijn we 100 procent voor. Wij gaan voluit voor de digitale meter, die we gaan aanraden bij de mensen, om het slim te maken." Ik zou het met andere woorden zelfs bizar vinden dat Groen zich in de toekomst nog zou durven te onthouden als we discussiëren over dit ontwerp van decreet. Het zou maar logisch zijn dat u dat ten volle steunt, want het is een onderdeel van uw verhaal.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben ervan overtuigd dat een digitale meter nodig is in de energietransitie en dat met andere woorden, als we de kerncentrales willen sluiten, de digitale meter daar wel bij kan helpen. Dat is misschien een beetje een populistische uitspraak, maar ik denk wel dat er een grond van waarheid in zit. Natuurlijk kan ik pas ten volle de wetgeving daarrond goedkeuren als de vragen die we hebben, beantwoord zijn. Ik heb goede hoop dat tegen dat het ontwerp van decreet echt in de plenaire vergadering komt, die vragen beantwoord zullen zijn.

Ik vind het belangrijk dat we in het parlement het debat ten volle voeren met de mensen die daar echt ook andere zinvolle dingen over kunnen zeggen, zijnde de VREG, de distributienetbeheerders, misschien hier of daar een studie bureau.

Ik zal tijdens de regeling van de werkzaamheden de vraag stellen in dit verband hoorzittingen te organiseren. Het thema is immers veel te belangrijk om dit zomaar te laten passeren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.